การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

อำพรรณี ศรีทอง

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรกฎาคม 2558

การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

อำพรรณี ศรีทอง

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรกฎาคม 2558

การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

อำพรรณี ศรีทอง

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ดร. กฤษณา กาเผือก)

.....กรรมการ
(ดร. อรุณรัตน์ ตั้งมั่นคงวรกูล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญประภา ศิวิโรจน์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงวุฒิ ตวงรัตนพันธ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญประภา ศิวิโรจน์)

27 กรกฎาคม 2558

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ มีความสำเร็จด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระและคณะกรรมการสอบได้แก่ ดร. อรุณรัตน์ ตั้งมั่นคงวรกูล รศ.ดร. เพ็ญประภา ศิวิโรจน์ และดร. กฤษณา กาเผือก ที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการค้นคว้าแบบอิสระในทุกขั้นตอน รวมถึงให้กำลังใจและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ศึกษา จนการศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณสุรภี ทานเคหาสน์ และคุณสว่าง ยั่งยืนกุล ผู้ช่วยนักวิจัย ศูนย์วิจัยด้านโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะในการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาอบรมให้ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ จนผู้ศึกษาสามารถตกผลึกความรู้ทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณฉัตรสุดา ธงชัยสุวรรณ หัวหน้าฝ่ายควบคุมโรค รพ.แม่อาย ที่กรุณาเสนอแนะให้แนวคิด และแรงบันดาลใจให้การศึกษานี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนแม่อายวิทยาคม ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 และผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันหมื้อ อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ที่อนุญาตให้ผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในโรงเรียน โดยได้รับการอำนวยความสะดวก และความร่วมมือจากคณะครู และคณะนักเรียนเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่สาขาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนการศึกษา

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้โอกาสในการศึกษา ให้กำลังใจให้กำลังกายสนับสนุนการศึกษาจนสามารถดำเนินการค้นคว้าแบบอิสระจนเสร็จสิ้น และศึกษาสำเร็จตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

อำพรรณี ศรีทอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หัวข้อการค้นคว้าแบบอิสระ	การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่
ผู้เขียน	นางอำพรรณี ศรีทอง
ปริญญา	สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญประภา ศิวิโรจน์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตราการมีเพศสัมพันธ์และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ในเขตอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 15-20 ปี มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คนจากกลุ่มนักเรียนทั้งหมด 437 คน คิดเป็นร้อยละ 88.1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

ผลการศึกษาพบนักเรียนมีอัตราการมีเพศสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 18.6 (เพศชายมีร้อยละ 25.6 และเพศหญิงมีร้อยละ 15.4) อายุเฉลี่ยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเท่ากับ 15.5 ปี (เพศชายมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 14.5 ปี และเพศหญิงอายุเฉลี่ยเท่ากับ 16.1 ปี) การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียนมีเพศสัมพันธ์กับแฟนเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77) แต่พบอัตราการใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเพียงร้อยละ 44.8 (เพศชายใช้ร้อยละ 46.4 และคู่นอนของเพศหญิงใช้ร้อยละ 43.6)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ ที่พักอาศัยปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ผลการเรียน การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา การสูบบุหรี่ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา การเคยถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ มีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์ การเคยดูภาพหรือสื่อลามกอนาจาร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำมาวางแผนป้องกันปัญหาการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นของอำเภอแม่อาย ทั้งหน่วยงานสาธารณสุข และโรงเรียนในพื้นที่ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title	Sexual Intercourse and Factors Associating Sexual Intercourse Among Adolescent in Mae-ai District, Chiang Mai Province
Author	Mrs. Ampannee Srithong
Degree	Master of Public Health
Advisor	Assoc. Prof. Dr. Penprapa Siviroj

ABSTRACT

This is a cross-sectional study. The objective was to investigate the rates of sexual intercourse, and factors associating sexual intercourse among adolescent in Mae-ai District, Chiang Mai. The study focused on adolescents currently studying in year 11-12 in high schools (aged between 15-20 years). There were 385 respondents from 437 students who took part in the study by using self-administered questionnaire (88.1 percent).

The results of the study showed that sexual intercourse rate among students was 18.6% (25.6% among males and 15.4% among females). The average age of first sexual intercourse was 15.5 years (14.5 among males and 16.1 among females). Overall, 77% of the respondents had their first sex with romantic partners. Among those who had had sexual experience, 44.8% used condom during their first sex (46.4 % among males and 43.6% among females).

Factors significantly associating sexual intercourse among respondents were gender, place of living, person(s) who they live with, history of alcohol consumption and smoking in the past year, persuasion on having sex by friends, having friend(s) who had sexual experience, and having exposed to pornography media.

Findings can be used in both public health sectors and schools to plan for prevention programs on sexual health for adolescents in Mae-ai District.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
ABSTRACT	ฉ
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	5
1.3 คำถามการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา	5
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	6
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น และปัญหาในวัยรุ่น	8
2.2 พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	10
2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น	12
2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา	19
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	21
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	21
3.3 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	22
3.4 ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล	23
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	24

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 25

4.1 ปัจจัยระดับบุคคล 26

4.2 ปัจจัยระดับครอบครัว 29

4.3 ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน 32

4.4 ปัจจัยด้านการใช้สื่อ 33

4.5 การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน 34

4.6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน 36

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 43

5.1 สรุปผลการศึกษา 43

5.2 อภิปรายผล 45

5.3 ข้อเสนอแนะ 51

5.4 ข้อจำกัดในการศึกษา 53

เอกสารอ้างอิง 54

ภาคผนวก 59

ภาคผนวก ก เอกสารรับรองการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัย 60

ภาคผนวก ข หนังสือขออนุมัติดำเนินการเก็บข้อมูลในโรงเรียน 61

ภาคผนวก ค เอกสารการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง 63

ภาคผนวก ง แบบสอบถาม 68

ประวัติผู้เขียน 74

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ปัจจัยระดับบุคคลของนักเรียน	26
4.2	ปัจจัยระดับครอบครัวของนักเรียน	30
4.3	ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนของนักเรียน	32
4.4	การใช้สื่อของนักเรียน	33
4.5	การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน	34
4.6	อายุที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียน	34
4.7	การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนจำแนกตามบุคคลที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกด้วย	35
4.8	การใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก	35
4.9	ปัจจัยระดับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน	37
4.10	ปัจจัยระดับครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน	39
4.11	ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน	41
4.12	ปัจจัยด้านสื่อที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน	42

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	กรอบแนวคิดในการศึกษา	20

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยรุ่นเป็นวัยที่ก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเป็นวัยผู้ใหญ่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เนื่องจากอิทธิพลของพัฒนาการทางด้านร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนและอวัยวะภายใน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายนอกร่างกายรวมถึงอวัยวะสืบพันธุ์ที่สามารถมีเพศสัมพันธ์ได้ (World Health Organization [WHO], 1999) พัฒนาการทางด้านอารมณ์ที่มีความอ่อนไหวง่าย ไม่คงที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว พัฒนาการทางด้านสังคม ซึ่งทำให้วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมหลายด้าน ต้องการความเป็นส่วนตัว มีอิสรเสรีในการคิด การปฏิบัติตัว การคบเพื่อน และพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่มีความคิดจินตนาการคิดฝันเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างไกล มีความอยากรู้อยากลอง (Steinberg, 1999) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สื่อต่าง ๆ กระแสวัตถุนิยมตามแบบตะวันตก ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าววัยรุ่นจึงต้องเลือกเรียนรู้ เลือกเรียนแบบจากบุคคลรอบข้างที่วัยรุ่นยึดเป็นต้นแบบ และปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อหล่อหลอมความเป็นตัวตนหรือสร้างอัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

วัยรุ่นที่ประสบความล้มเหลวในการค้นหาและสร้างอัตลักษณ์แห่งตนจะทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสน (Erikson, 1968) ขาดเป้าหมายและจุดยืนได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ง่ายจนเกิดปัญหามากมาย ได้แก่ ความเครียด ความวิตกกังวล นำไปสู่พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้สารเสพติด การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553) ดังข้อมูลของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ปี 2557 พบการดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น อายุ 15 - 24 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 และมีสัดส่วนการดื่มหนักมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ ส่วนการสูบบุหรี่ในกลุ่มวัยรุ่นพบความชุกของการสูบบุหรี่ ร้อยละ 22.4 (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557) นอกจากนี้ยังพบกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาใช้สารเสพติดประเภทยาบ้า และเฮโรอีนเพิ่มขึ้น (จิระวัฒน์ อุปริรัตน์ และคณะ, 2555) และปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ทำให้เกิดปัญหาการ

ติดเชื้อเอชไอวีในวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติที่สะสมมานาน และทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศประกอบด้วย การมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย การมีคู่นอนหลายคน และการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน (McEvoy & Coupey, 2002; Taylor - Seehafer & Rew, 2000 อ้างในวารุณี ฟองแก้ว, 2554) จากข้อมูลการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศกลุ่มเยาวชนในโรงเรียน พบว่าวัยรุ่นไทยมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเพิ่มขึ้น โดยปี พ.ศ. 2554 พบการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียนชั้นม.2 ประเทศไทยมีอายุเฉลี่ย 12 ปี (เฉวตสรร นามวาท และสุปิยา จันทรมณี, 2554) ปี พ.ศ. 2555 พบการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียนชั้นม.2 ประเทศไทยมีอายุเฉลี่ย 13 ปี และพบอัตราการมีคู่นอนมากกว่า 1 คนเพิ่มขึ้นทั้งในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาและกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (สุปิยา จันทรมณี และนิรมล ปัญสุวรรณ, 2556) นอกจากนี้วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ ดังผลการสำรวจการใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนในระยะ 12 เดือนที่ผ่านมามีอัตราลดลงจากร้อยละ 29.2 ในปี พ.ศ. 2552 เหลือร้อยละ 21.8 ในปี พ.ศ. 2554 (เฉวตสรร นามวาท และสุปิยา จันทรมณี, 2554) ทำให้วัยรุ่นเพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์

ผลกระทบจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นพบแนวโน้มการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปี เพิ่มขึ้นทั้งระดับโลกที่พบผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ในปี พ.ศ. 2555 ประมาณร้อยละ 39 เป็นวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปี (World Health Organization [WHO], 2013) และในพื้นที่ 76 จังหวัดของประเทศไทยมีอัตราอุบัติการณ์การติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปี เช่นเดียวกัน (สำนักโรคเอดส์วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค, 2555) และจากปี พ.ศ. 2547 - 2556 ประเทศไทยมีอัตราป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปีเพิ่มสูงขึ้นเกือบ 2 เท่า อัตราการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นเพิ่มขึ้น 1.4 เท่า อัตราแม่วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปีร้อยละ 16.6 ของแม่ทุกกลุ่มอายุ มีวัยรุ่นทำแท้งจำนวนมากถึง 300,000 คนต่อปี (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557) ปัญหาสุขภาพดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต สภาพสังคมและเศรษฐกิจของวัยรุ่นหลายด้าน ทางด้านสุขภาพกาย ได้แก่ ภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้ง เช่น แท้งไม่ครบ ตกเลือด ติดเชื้อรุนแรง ซึ่งจากการศึกษาของนารายณ์ สุธีรศักดิ์ (2547) ได้ศึกษาอุบัติการณ์ภาวะแทรกซ้อนและความสูญเสียของการแท้งที่พบในโรงพยาบาลรัตภูมิ จากกลุ่มตัวอย่าง 126 รายโดยอายุมารดาที่แท้งส่วนใหญ่อายุน้อยกว่า 26 ปี และพบอัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนในมารดาอายุน้อยที่ทำแท้งผิดกฎหมายถึงร้อยละ 70.3 ด้านจิตใจและอารมณ์วัยรุ่นมักเก็บตัววิตกกังวล เครียด มีพฤติกรรมการเรียนและผลการเรียนตกต่ำลง การเคารพและเห็นคุณค่าตนเองน้อยลง ในด้าน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สังคมวัยรุ่นต้องออกจากการศึกษากลางคัน เกิดการหย่าร้างในคู่วัยรุ่นที่แก้ปัญหาด้วยการจำยอมแต่งงานเกิดปัญหาครอบครัวแตกแยกและเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมตามมา (Ruangkanchanasetr et al., 2005) เช่น แม่วัยรุ่นไม่มีรายได้สำหรับเลี้ยงดูบุตร ซึ่งข้อมูลสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข (2557) ได้รายงานว่าพบเด็กกำพร้าถูกทอดทิ้งจำนวน 88,730 คน

การมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อยเป็นพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศแบบหนึ่งซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทั้งอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของวัยรุ่นที่เกิดพัฒนาการทางเพศโดยมีฮอร์โมนเพศเป็นตัวกระตุ้นให้วัยรุ่นมีความอยากรู้อยากลอง (ณัฐการ อมาตยกุล, 2548) แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ประกอบกับการที่วัยรุ่นไม่ได้รับคำแนะนำหรืออบรมสั่งสอนเรื่องเพศจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นได้แก่ ปัจจัยระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษาและชุมชน สื่อ และปัจจัยอื่น ๆ (World Health Organization [WHO], 2005; วงเดือน สุวรรณคีรี, 2551; วารุณี ฟองแก้ว, 2549; ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่เสี่ยงสูงสุดต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เนื่องจากมีอัตราป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-24 ปีสูงที่สุดในเขตภาคเหนือตอนบน และมีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยครั้งล่าสุดในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาของนักเรียนชายชั้น ม. 5 เพียงร้อยละ 63.50 อำเภอแม่อายเป็น 1 ใน 7 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นพื้นที่เสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10, 2556)

แนวโน้มอุบัติการณ์การติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ในพื้นที่อำเภอแม่อายลดลง แต่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่อยู่ในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปีมากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ ในพื้นที่ สาเหตุหลักของการติดเชื้อเอชไอวีคือ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (สรุปรายงานสถานการณ์การติดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ โรงพยาบาลแม่อาย, 2556) นอกจากนี้ยังพบปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มขึ้นในพื้นที่โดยพบอัตราการคลอดในมารดาอายุ 15 - 19 ปี เพิ่มขึ้นจาก 39.67 ต่อพันประชากรในปีพ.ศ. 2555 เป็น 64.05 ต่อพันประชากรในปี พ.ศ. 2556 (รายงานสรุปผลงานอำเภอแม่อาย ฝ่ายแผนงานโรงพยาบาลแม่อาย, 2557)

การศึกษาผลกระทบของหญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์ อำเภอแม่อาย พบวัยรุ่นตั้งครรภ์ได้รับผลกระทบทางด้านร่างกายได้แก่ อ่อนเพลียและเหนื่อยง่าย ทำงานหนักไม่ได้ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ครอบครัวคือมีรายได้ลดลง ด้านจิตใจมีความเครียด วิตกกังวลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร (ฉัตรสุดา ธงชัยสุวรรณ, 2556)

สรุปได้ว่าสถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในพื้นที่อำเภอแม่อายดังกล่าวข้างต้น เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของพื้นที่ที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไข แต่ในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ยังขาดข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอัตราการมีเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในพื้นที่อำเภอแม่อาย

อำเภอแม่อายเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่เหนือสุดของจังหวัดเชียงใหม่ และมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า ทำให้มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรมหลายชนเผ่าได้แก่ ไทยพื้นราบ ไทยใหญ่ พม่า ลาหู่ ลีซอ อาข่า ปะหล่อง ปะกาเกอะญอ กะเหรี่ยงคอยาว ซึ่งความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีผลต่อการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ดังการศึกษาของ Homma and et al. (2014) ที่พบว่าลักษณะชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์กับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นอำเภอแม่อายจึงเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจในการศึกษาเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น เนื่องจากมีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธ์ดังกล่าว ประกอบกับยังไม่มีผู้ศึกษาเรื่องนี้ในพื้นที่อำเภอแม่อาย ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายคือ วัยรุ่นในระบบการศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่อายจำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ 1 แห่ง และสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ 1 แห่ง เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เป็นช่วงวัยรุ่นตอนกลางหากมีสภาพจิตใจไม่หนักแน่นอาจลองเสี่ยงสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย (Steinberg, 1999) ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อวัยรุ่นได้ ประกอบกับมีการแยกจากครอบครัวมากขึ้นหรือความสัมพันธ์กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองลดลง แต่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมากขึ้น กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ (สัจจา ทาโต, 2550) และวัยนี้ยังสามารถคิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ทั้งจากประสบการณ์ของตนเอง และผู้อื่นได้ดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น ประกอบกับบริบทพื้นที่อำเภอแม่อายพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่ที่อยู่ในพื้นที่จะอยู่ในระบบการศึกษา ส่วนวัยรุ่นที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาจะออกไปทำงานนอกพื้นที่ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษาวัยรุ่นที่อยู่ในระบบการศึกษาเท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเฉพาะปัจจัยระดับบุคคล ปัจจัยระดับครอบครัว ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน และปัจจัยด้านสื่อ เนื่องจากกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ศึกษาเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนในพื้นที่อำเภอแม่อายได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโดยให้ความรู้ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเรื่องเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ในทุก ๆ โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีทั้งการพักอาศัยหอพักในโรงเรียนและไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียน ส่วนปัจจัยระดับชุมชนของวัยรุ่นอำเภอแม่อายพบว่าชุมชนในพื้นที่อำเภอแม่อายมีแหล่งสถานบันเทิง หรือแหล่งอบายมุขในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นจำนวนน้อย ผู้ศึกษาจึงไม่ได้สนใจศึกษาปัจจัยระดับสถานศึกษาและชุมชนด้วยเหตุผลดังกล่าว แต่ในพื้นที่อำเภอแม่อายยังขาดข้อมูลปัจจัยระดับบุคคล ปัจจัยระดับครอบครัว ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน และปัจจัยด้านสื่อที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเฉพาะปัจจัยดังกล่าว และการศึกษานี้นำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่อำเภอแม่อายต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาอัตราการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

1.3 คำถามการศึกษา

1.3.1 สถานการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร

1.3.2 มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) เพื่อศึกษาการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในระบบการศึกษา และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์โดยศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นตอนกลางทั้งเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาในระบบโรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในเขตอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ 1 แห่ง และสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ 1 แห่ง และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน 2558

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ได้ข้อมูลพื้นฐานด้านสถานการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวางแผนการดำเนินงานด้านอนามัยวัยรุ่นเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นนำไปสู่การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในพื้นที่อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

1.6.1 การมีเพศสัมพันธ์ หมายถึง การที่อวัยวะเพศของคนใดคนหนึ่ง สอดใส่เข้าไปในช่องคลอด หรือทวารหนักของคู่นอนที่อาจเป็นเพศเดียวกันหรือต่างเพศ

1.6.2 วัยรุ่น หมายถึง นักเรียนเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

1.6.3 ปัจจัยระดับบุคคล หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลด้านลักษณะทางประชากรและสังคม และวิถีชีวิต ได้แก่ อายุ เพศ ที่พักอาศัยปัจจุบัน ชาติพันธุ์ ระดับการศึกษา ผลการเรียน การดื่มแอลกอฮอลล์ การสูบบุหรี่ การใช้สารเสพติด

1.6.4 การใช้สารเสพติด หมายถึง การเสพสารเคมี หรือวัตถุใด ๆ ที่เป็นสารเสพติดให้โทษ ทุกชนิดเข้าสู่ร่างกายด้วยการรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีอื่น ๆ ยกเว้นบุหรี่ และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอลล์ทุกชนิด

1.6.5 ปัจจัยระดับครอบครัว หมายถึง ปัจจัยเกี่ยวกับครอบครัวของวัยรุ่น ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ ลักษณะสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว และลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวได้แก่ ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว การอยู่อาศัยกับบิดามารดา การพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับบิดามารดา

1.6.6 การพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับบิดามารดา หมายถึง การได้รับความรู้ คำแนะนำ และให้การปรึกษาเรื่องอนามัยวัยเจริญพันธุ์ การคบเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น การป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1.6.7 ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน หมายถึง ปัจจัยเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนที่มีความสนิทสนมกับวัยรุ่น ได้แก่ การมีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์ การถูกชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์จากเพื่อนที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1.6.8 ปัจจัยด้านสื่อ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสารในสื่อชนิดต่าง ๆ ที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ และมีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำไปสู่กรอบแนวคิดในการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นและปัญหาในวัยรุ่น

2.2 พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นและปัญหาในวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescent) คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 19 ปี เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกายที่มีการเจริญเติบโตของร่างกายทั้งน้ำหนักและส่วนสูง รวมถึงอวัยวะเพศที่เปลี่ยนแปลงพร้อมมีเพศสัมพันธ์ได้ ทางด้านจิตใจวัยรุ่นมีความอ่อนไหวง่าย อารมณ์ไม่คงที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ทางด้านสังคมที่วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาครอบครัวเป็นการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น มีความต้องการอิสระในการคิด การตัดสินใจและการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น (World Health Organization [WHO], 1999)

การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น แบ่งตามการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของวัยรุ่น โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescent) หรือวัยแรกรุ่น (Puberty) มีช่วงอายุระหว่าง 10 ถึง 14 ปี วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescent) คือมีช่วงอายุระหว่าง 15 ถึง 18 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescent) มีช่วงอายุระหว่าง 19 ถึง 21 ปี ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัยเริ่มเข้าเรียนในชั้นมัธยมต้น มัธยมปลาย และมหาวิทยาลัย (Steinberg, 1999) การแบ่งช่วงอายุจะช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการของวัยรุ่น และปัญหาตามช่วงวัยเพื่อช่วยเหลือและให้การดูแลวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในแต่ละช่วงอายุมีความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแตกต่างกันกล่าวคือ ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เช่น น้ำหนักและส่วนสูงที่เห็นได้ชัดเจน มีพัฒนาการทางเพศโดยเต้านมและหัวนมขยายตัว มีขนบริเวณหัวหน่าว ต่อมเหงื่อและต่อมไขมันทำงานทำให้เกิดสิวและมีกลิ่นตัว ด้านความคิดสามารถวิเคราะห์เชิงเหตุผลคิดสร้างสรรค์ และคิดเป็นนามธรรมมากขึ้น ต้องการอิสระ เรียนรู้โลกภายนอก และสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง ทางด้านอารมณ์จะมีอารมณ์รุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่ายทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตนเอง และสิ่งแวดล้อมภายนอก ความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับบิดามารดาลดลงก้าวไปสู่ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ในช่วงของวัยรุ่นตอนกลางการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจจะมีมากกว่าร่างกาย สามารถปรับตัวต่อสิ่งที่เปลี่ยนแปลงในชีวิตได้มากขึ้น มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองจากสิ่งที่ตนเองคิดซึ่งมีทั้งด้านดีและไม่ดี ถูกและผิด ซึ่งวัยรุ่นจะมีการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง รวมถึงการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนและบุคคลอื่น วัยรุ่นจะพยายามค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถคิดแบบมีเหตุมีผล วิเคราะห์และตีความ คิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้มากขึ้น ส่วนในช่วงวัยรุ่นตอนปลายวัยรุ่นจะมีลักษณะค่อนไปทางผู้ใหญ่มากขึ้น ระบบสืบพันธ์เจริญเติบโตเต็มที่พร้อมที่จะมีบุตรได้ ด้านความคิดต้องการมีอิสระในการเลือกและตัดสินใจด้วยตนเองทั้งการเรียนและการประกอบอาชีพ มีความสนใจในรูปร่างหน้าตาตนเองมากขึ้นเพื่อดึงดูดใจเพศตรงข้าม ต้องการมีความรัก มีความสัมพันธ์แบบหนุ่มสาวกับเพศตรงข้าม (อาภรณ์ ดีนาน, 2551; อุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์, 2542)

จากอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่นตามพัฒนาการแต่ละช่วงอายุของวัยรุ่นประกอบกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ค่านิยมตามกระแสวัตถุนิยมแบบตะวันตก และอิทธิพลของเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมถึงสื่อต่าง ๆ ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการปรับตัวเพื่อก้าวผ่านช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตวัยรุ่นซึ่งตัววัยรุ่นเองต้องเลือกเรียนรู้ เลียนแบบจากต้นแบบรอบตัวที่มีทั้งต้นแบบที่ดีและไม่ดี พยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริง เรียนรู้บทบาทหน้าที่ พัฒนาความสามารถของตนเองเพื่อสร้างอัตลักษณ์แห่งตน ซึ่งตามแนวคิดของอีริคสันระบุว่าหากวัยรุ่นประสบความสำเร็จในการค้นหาเอกลักษณ์แห่งตนจะทำให้วัยรุ่นเข้าใจบทบาท หน้าที่ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้ความสามารถของตนเองแต่หากประสบความล้มเหลวในการค้นหาเอกลักษณ์แห่งตนจะทำให้วัยรุ่นสับสนในบทบาทหน้าที่และมีผลต่อการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (Erikson, 1968) และมักเกิดปัญหาชีวิตในที่สุด

สรุปได้ว่าวัยรุ่นต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางด้านร่างกายและอารมณ์ทำให้เกิดพัฒนาการทางเพศโดยมีฮอร์โมนเพศเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางเพศ มีความอยากรู้อยากลองในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ (ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553; ณัฐการ อมาตยกุล, 2548; นงลักษณ์ พงษ์ยืน,

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2547) โดยขาดความรู้ที่ถูกต้องประกอบกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีความสนิทสนมมากกว่าบิดามารดาทำให้วัยรุ่นเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ (WHO, 2005; ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์, 2552; วารุณี ฟองแก้ว, 2549) และนำไปสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม ปัญหาการทำแท้งในวัยรุ่น ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ เช่น ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรมเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

พฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง ปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกทั้งภายนอกตัวบุคคลที่สามารถสังเกตและมองเห็นได้ (Overt behavior) และภายใน (Covert behavior)ได้แก่ องค์ประกอบทางจิตวิทยา (Psychological factors) ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล ประกอบด้วยความคิด ความเชื่อ การรับรู้ แรงจูงใจค่านิยม ทัศนคติ และความคาดหวัง พฤติกรรมสุขภาพมีทั้งพฤติกรรมด้านบวก (Positive behavior) และด้านลบ (Negative behavior)ได้แก่ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion behavior) พฤติกรรมการดูแลตนเอง (Self-Care behavior) พฤติกรรมการป้องกันโรค (Preventive behavior) พฤติกรรมการเจ็บป่วย (Illness behavior) พฤติกรรมบทบาทคนเจ็บ (Sick role behavior) และพฤติกรรมเสี่ยง (Risk behavior) เป็นต้น (จีรศักดิ์ เจริญพันธ์ และเฉลิมพล ตัณสกุล, 2550)

พฤติกรรมเสี่ยง (Risk behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ เช่นโรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อ อุบัติเหตุและการบาดเจ็บต่าง ๆ ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเที่ยวหญิงขายบริการ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากมาย และเป็นปัญหาที่บ่อนทำลายอนาคตของชาติ จากการศึกษาหลายฉบับพบพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น ทั้งพฤติกรรมการใช้สารเสพติด การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการใช้ความรุนแรง การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยโดยขาดการป้องกันการตั้งครรภ์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553; Ruangkanchanasetr et al., 2005)

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (Sexual risk behavior) หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ ประกอบด้วยการมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย การมีคู่นอนหลายคน และการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน (Mc Evoy & Coupey, 2002; Taylor - Seehafer & Rew, 2000 อ้างใน วารุณี ฟองแก้ว, 2554)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาสาธารณสุขได้แก่ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้งผิดกฎหมาย โดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังเป็นปัญหาทั้งด้านสาธารณสุขและสังคมซึ่งมีอิทธิพลมาจากการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตสังคม ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีค่านิยมวัตถุนิยมตามแบบประเทศตะวันตก ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และโครงสร้างครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ ทำให้วัยรุ่นต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง หากประสบความล้มเหลวในการปรับตัวจะทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้สารเสพติด การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553) ดังข้อมูลสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ปี 2557 พบวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปีดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 และมีสัดส่วนการดื่มหนักมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ ส่วนการสูบบุหรี่พบความชุกร้อยละ 22.4 (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557) นอกจากนี้ยังพบกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาใช้สารเสพติดประเภทยาบ้าและเฮโรอีนเพิ่มขึ้น (จิระวัฒน์ อุปริรัตน์ และคณะ, 2555) ส่วนปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่พบในวัยรุ่นไทย มีดังนี้

1. การมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย (Premature sex) จากข้อมูลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียนปี พ.ศ. 2554 พบวัยรุ่นไทยมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นโดยเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุเฉลี่ย 12 ปี (เฉวตสรร นามวาท และสุปิยา จันทรมณี, 2554) ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นตอนต้นทำให้เสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์เนื่องจากเนื้อเยื่อบริเวณอวัยวะเพศมีความบางซึ่งไวต่อการติดเชื้อและมีระบบภูมิคุ้มกันต่ำกว่าผู้ใหญ่

2. การมีคู่นอนหลายคน (Multiple partners) ค่านิยมของวัยรุ่นปัจจุบันที่มีความคิดเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดาทำให้วัยรุ่นเปลี่ยนคู่รัก หรือมีคู่นอนได้หลาย ๆ คน จากการศึกษาของยุพา พูนขำ และคณะ (2553) พบว่าวัยรุ่นหญิงมีความคิดเห็นว่าหากยอมมีเพศสัมพันธ์กับแฟนเก่าแล้วหากคบคนใหม่ต้องยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วยเนื่องจากกลัวแฟนใหม่ไม่รัก และจากการศึกษาของหลาย ๆ ฉบับชี้ให้เห็นว่าวัยรุ่นไทยมีค่านิยมที่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และการมีคู่นอนมากกว่า 1 คน (ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553; วารุณี ฟองแก้ว, 2549; อนงค์ ประสาธน์วนกิจ และคณะ, 2552)

3. การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน (Unprotected sex) จากผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียนประเทศไทย ปีพ.ศ. 2555 พบสัดส่วนของการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนในรอบปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับต่ำ (สุปิยา จันทรมณี และนิรมล ปัญสุวรรณ, 2556) และจากรายงานการศึกษาหลายฉบับพบวัยรุ่นไทยมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย เช่น จากการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ รูปแบบพฤติกรรมทางเพศของ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

วัยรุ่นและเยาชนในสถานศึกษาจังหวัดสงขลา อายุ 13 - 22 ปี พบการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นและใช้ถุงยางอนามัยป้องกันทั้งในเพศชายและเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 29.9 และ 35.2 ตามลำดับ (อนงค์ ประสาธน์วนกิจ และคณะ, 2552) ซึ่งวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ที่ดีที่สุด คือ การใช้ถุงยางอนามัย นอกจากนี้ยังสามารถป้องกันการตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์ได้ แต่วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ทำให้เพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์โดยพบสาเหตุที่เยาวชนส่วนใหญ่ใช้ถุงยางอนามัยไม่สม่ำเสมอเนื่องจากประเมินพฤติกรรมคู่นอนว่าไม่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อเอดส์ (ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553) วัยรุ่นหญิงมีความไว้วางใจและความซื่อสัตย์ต่อคู่ของตน ขาดทักษะการต่อรองเพราะขาดประสบการณ์ (รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2549) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นชาย คือ ความรู้สึกอายที่จะซื้อถุงยางอนามัย การใช้ถุงยางอนามัยลดความรู้สึกทางเพศ ส่วนในวัยรุ่นหญิงคือการถูกกระทำรุนแรงทางเพศ การใช้ถุงยางอนามัยลดความรู้สึกทางเพศ และไม่มีความสามารถโน้มน้าวให้คู่นอนใช้ถุงยางอนามัยได้ (Katikiro and Njau 2012)

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นง่ายในสังคมยุคปัจจุบันทั่วโลก (McEvoy & Coupey, 2002; Taylor-Seehafer & Rew, 2000 อ้างใน วารุณี ฟองแก้ว, 2554) รวมถึงประเทศไทยที่กำลังประสบกับผลกระทบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นโดยเฉพาะผลกระทบหรือปัญหาทางด้านสาธารณสุขและด้านสังคม

ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมีอิทธิพลจากธรรมชาติของวัยรุ่นที่มีพัฒนาการด้านร่างกายและอารมณ์ที่อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ความอยากรู้อยากลอง (นงลักษณ์ พงษ์ยืน, 2547) ต้องการอิสระในการคิดการตัดสินใจ และแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ แต่วัยรุ่นยังขาดประสบการณ์และวุฒิภาวะทางอารมณ์ต่อการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับตนเอง (วารุณี ฟองแก้ว, 2554) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อวัยรุ่นตามกระแสนิยมแบบตะวันตก เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวจากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น สมาชิกในครอบครัวให้ความสำคัญกับการทำงานให้มีรายได้มาก ๆ เพื่อความมั่นคงทางการเงินและความสุขของคนในครอบครัวมีผลทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและบทบาทของครอบครัวในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดีมีจริยธรรมลดลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 อ้างใน วารุณี ฟองแก้ว, 2554) บุตรหลานขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ทำให้วัยรุ่นหันไปคบและสนิทสนมกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จากการศึกษาหลายฉบับพบว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิด การตัดสินใจของวัยรุ่นมากกว่าครอบครัว รวมถึงเทคโนโลยี สื่อต่าง ๆ ที่พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อที่เน้นเนื้อหาที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศหรือเป็นต้นแบบด้านการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น (World Health Organization [WHO], 2005; ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552; วารุณี ฟองแก้ว, 2549; สัจจา ทาโต, 2550; อาภรณ์ ดีนาน, 2551)

การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ต่าง ๆ ในวัยรุ่น เช่น การท้องไม่พร้อมจนนำไปสู่การทำแท้ง การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งจากตัววัยรุ่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม (สัจจา ทาโต, 2550)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นหลากหลายปัจจัย ทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับกลุ่มเพื่อน ระดับสถานศึกษา ระดับชุมชน รวมถึงอิทธิพลของสื่อต่าง ๆ (World Health Organization [WHO], 2005; วารุณี ฟองแก้ว, 2549; ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์, 2552; ณัฐการ อมาตยกุล, 2548) ซึ่งการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นมีความสำคัญต่อการช่วยแก้ปัญหาจากผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น รายละเอียดปัจจัยแต่ละด้าน มีดังนี้

ปัจจัยระดับบุคคล ปัจจัยระดับบุคคลมีความสำคัญกับการเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมากที่สุดจากการศึกษาของวงค์เดือน สุวรรณศีรี (2551) พบว่าปัจจัยระดับบุคคลมีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรณัชกาญจณ์ ประกอบธัญญะศิริ (2556) โดยแยกปัจจัยระดับบุคคล ได้ดังนี้

1) เพศ วัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันทั้งลักษณะทางสรีระร่างกาย โดยในระยะวัยรุ่นตอนต้นวัยรุ่นหญิงจะเติบโตเป็นหนุ่มเป็นสาวเร็วกว่าวัยรุ่นชาย พัฒนาการทางด้านร่างกายที่มีอิทธิพลของฮอร์โมนเพศต่างชนิดกันจึงทำให้ปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน จากการศึกษาของ World Health Organization (WHO) (2005) พบวัยรุ่นชายมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อยมากกว่าวัยรุ่นหญิง แต่จากการศึกษาของชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ (2552) พบว่าวัยรุ่นหญิงเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมากกว่าเพศชาย

2) อายุ การศึกษาพัฒนาการของวัยรุ่นแบ่งตามช่วงอายุ คือวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย ในแต่ละช่วงมีความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งมีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น จากการศึกษาขององค์การอนามัยโลกพบการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเพิ่มขึ้นตามอายุ (World Health Organization [WHO], 2005)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3) กลุ่มชาติพันธุ์ แต่ละชาติพันธุ์มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นที่ต่างกัน ดังจะเห็นได้จากความเชื่อในแต่ละสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น วัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงที่มีความเชื่อเรื่องผิดผี กล่าวคือหากหนุ่มสาวถูกเนื้อต้องตัวกันจะถือว่าผิดผีหรือผิดวัฒนธรรมประเพณีจะทำให้คน ๆ นั้นหรือคนในครอบครัวเจ็บป่วยไม่สบาย แต่บางชนเผ่านิยมการแต่งงานเมื่ออายุน้อยโดยมีค่านิยมมีบุตรจำนวนมากเพื่อช่วยทำงานภาคเกษตรกรรม บางกลุ่มไม่ถือว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งเป็นเรื่องผิดประเพณีแต่กลับมีประเพณีหนุ่มจีบสาวที่สนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ Homma et al. (2014) ที่พบว่าลักษณะชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์กับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ที่อยู่อาศัย วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งยั่วยุทางเพศมากกว่าชนบททั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สื่อต่าง ๆ วิถีชีวิตในเมืองที่ต้องแข่งกับเวลา ซึ่งจากการศึกษาของ World Health Organization (WHO) (2005) พบวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองมีอัตราการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าวัยรุ่นในชนบท

5) ระดับการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐานของการสร้างความรู้และพัฒนาบุคลากรในทุกด้าน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพ จากการศึกษาขององค์การอนามัยโลกพบการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นชายที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้นเพิ่มขึ้นแต่ในวัยรุ่นหญิงกลับลดลง (World Health Organization (WHO), 2005)

6) ความรู้เรื่องเพศศึกษา อนามัยวัยเจริญพันธ์ การคุมกำเนิด และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ความรู้ต่าง ๆ มีผลทั้งทางบวกและทางลบต่อการมีเพศสัมพันธ์ ความรู้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมของบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่นด้วย จากการศึกษาขององค์การอนามัยโลกพบว่าระดับความรู้ด้านเพศศึกษาและอนามัยวัยเจริญพันธ์ลดความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น แต่การมีความรู้เรื่องการคุมกำเนิด และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ (World Health Organization (WHO), 2005) การได้รับความรู้ที่ไม่ถูกต้องหรือขาดความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นอยากเรียนรู้จากการมีเพศสัมพันธ์ด้วยตนเอง

7) ผลการเรียน จากการศึกษาของชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ (2552) พบว่าวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และพบว่านักเรียนชายที่เคยเรียนซ้ำชั้นเรียนมีอัตราการมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่ไม่เคยซ้ำชั้น (World Health Organization (WHO), 2005)

8) การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินตนเองในด้านความสำคัญ ความสามารถ คุณความดี และพลังอำนาจในตนเองแล้วเกิดความภูมิใจและ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

นับถือตนเอง กล่าวคือไม่กลัวคนอื่นจะไม่รักและทอดทิ้งโดยขาดเหตุผล รู้สึกพอใจในตนเอง มีแรงบันดาลใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ (สัจจา ทาโต, 2550) การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) หรือมีความภาคภูมิใจในตนเองช่วยป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร (สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์, 2549) ดังนั้นการไม่เห็นคุณค่าในตนเองหรือกลัวคนอื่นจะไม่รักหรือทิ้งไปเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ดังการศึกษาของนิรมล เมืองโสม (2543) พบว่าวัยรุ่นหญิงกลัวคนรักทิ้งไปหากไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก สอดคล้องกับการศึกษาของจักรกฤษณ์ พิญญาพงษ์ (2552) ที่พบว่าวัยรุ่นชายคิดว่าผู้หญิงไม่กล้าปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์เพราะกลัวผู้ชายจะไปมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่น

9) ทัศนคติที่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น จากการศึกษาของวารุณี ฟองแก้ว และคณะ (2549) พบว่าวัยรุ่นที่มีความเชื่อหรือทัศนคติสนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์มีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นทั้งวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงคิดเป็น 2.9 และ 3.9 เท่า ตามลำดับ ซึ่งปัจจุบันจากการศึกษาหลายฉบับพบว่าวัยรุ่นมีทัศนคติที่สนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์ และเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์หลายประการ เช่นการมีเพศสัมพันธ์กับแฟน กิ๊ก หรือเพื่อน เป็นเรื่องธรรมดาไม่ใช่เรื่องเสียหายแต่ให้รู้จักการป้องกันการตั้งครรภ์หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (World Health Organization (WHO), 2005; ณัฐการ อมาตยกุล, 2548) การมีเพศสัมพันธ์เป็นการแสดงความรักต่อแฟนและเป็นการผูกมัดแฟน (ณัฐการ อมาตยกุล, 2548) การใช้ถุงยางอนามัยทำให้มีเพศสัมพันธ์มากขึ้นเพราะไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ (อนงค์ ประสาธน์วนกิจ และคณะ, 2552) การมีแฟนหรือกิ๊กในวัยเรียนเป็นเรื่องธรรมดา การอยู่ตามลำพังกับแฟนหรือผู้ชายที่ไม่ใช่แฟนอาจมีเพศสัมพันธ์ได้ถ้ามีอารมณ์ทางเพศ (สุวรรณี ประดิษฐ์, 2554)

10) การใช้สารเสพติด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการสูบบุหรี่ ปัจจัยดังกล่าวมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเนื่องจากมีผลทำให้ขาดสติไม่สามารถควบคุมอารมณ์ความต้องการทางเพศได้ทำให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งจากการศึกษาหลายฉบับพบปัจจัยเสี่ยงทั้งการใช้สารเสพติด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการสูบบุหรี่ (ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552; วารุณี ฟองแก้ว และคณะ, 2549; วงค์เดือน สุวรรณคีรี, 255; Fentahun and Mamo, 2014) สอดคล้องกับการศึกษาของ Sales et al. (2014) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการมีเพศสัมพันธ์และปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นหญิงโดยวัยรุ่นหญิงที่มีความถี่ในการดื่มแอลกอฮอล์สูงมีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีความถี่ในการดื่มแอลกอฮอล์ต่ำ

11) การเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการในวัยรุ่น วัยรุ่นกำลังอยู่ในวัยเจริญพันธ์ทำให้มีความรู้สึกไวเมื่อถูกเพศตรงข้ามกระตุ้นอารมณ์ทางเพศทำให้ง่ายต่อการมีเพศสัมพันธ์ (ณัฐการ อมาตยกุล, 2548) และตามธรรมชาติวัยรุ่นมีความอยากรู้ อยากลอง เช่น อยากทดลองใช้ถุงยางอนามัย อยากรู้ว่าหากยอมมีเพศสัมพันธ์กับแฟนเขาจะรักเราจริงหรือไม่ซึ่งนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

และสอดคล้องกับการศึกษาของนงลักษณ์ พงษ์ยืน (2547) และสัจจา ทาโต (2550) ที่พบว่าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เพราะความอยากรู้ อยากลอง

ปัจจัยระดับครอบครัว สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุดในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้เติบโตเป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม หล่อหลอมค่านิยม ความเชื่อและถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น แต่ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมทำให้บทบาทดังกล่าวของครอบครัวลดลง โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยวสูงขึ้น และพบครอบครัวที่มีพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวมาก (สุพนิดา ชัยวิทย์ และศรีวรรณ มีคุณ, 2549) ส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาหลาย ๆ ฉบับที่พบว่าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ดังการศึกษาของรณัชกาญจณ์ ประกอบธัญญะศิริ (2556) พบปัจจัยเชื่อมโยงไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในเด็กวัยเรียนคือครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษาของดาราวรรณ นันทะ และคณะ (2551) ที่พบปัจจัยสนับสนุนด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดาราวรรณ นันทะ และคณะ, 2551 อ้างใน ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบปัจจัยด้านครอบครัว ดังนี้

1) การมีอิสระจากการดูแลของครอบครัว หรืออยู่แยกจากครอบครัวทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็ว (ยุพาพูนขำและคณะ, 2553; ณัฐการ อมาตยกุล, 2548; ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552) สอดคล้องกับการศึกษาของ Fentahun and Mamo (2014) ที่พบว่าการอยู่แยกกับพ่อแม่มีผลต่อการมีเพศสมพันธ์ของนักเรียนหญิง 3 เท่า

2) สถานภาพสมรสของบิดา มารดา ครอบครัวที่มีสามีภรรยาหย่าร้างเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นโดยสถานภาพครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่พบอัตราการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นน้อยกว่าครอบครัวที่มีแต่พ่อหรือแม่เพียงคนเดียว (World Health Organization (WHO), 2005) สอดคล้องกับการศึกษาของชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ (2552) ที่พบว่าครอบครัวที่หย่าร้างหรือสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาไม่ดีเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

3) การยอมรับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของบิดามารดา มีการศึกษาที่พบว่าบิดามารดาของวัยรุ่นเคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนมาแต่งงานอยู่ด้วยกัน ทั้งบิดาและมารดาต่างไม่ใช่คนแรกของกันและกัน และการที่บิดามารดาไม่ได้ว่ากล่าวตักเตือนบุตรหลานถึงแม้จะทราบว่าบุตรหลานเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่ง (ณัฐการ อมาตยกุล, 2548; ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4) การพูดคุยเรื่องเพศศึกษากับบิดามารดา การที่วัยรุ่นไม่เคยพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับบิดามารดาทำให้วัยรุ่นมีการแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ หรือจากเพื่อนซึ่งอาจชักนำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น (ณัฐการ อมาตยกุล, 2548; ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552)

5) ความเข้มงวดของบิดามารดา จากการศึกษาการจัดการในครอบครัวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นโดยสุพนิดา ชัยวิทย์ และศรีวรรณ มีคุณ (2549) พบรูปแบบการจัดการในครอบครัว 3 รูปแบบได้แก่ แบบตามใจ แบบละเลยทอดทิ้ง และแบบบงการเข้มงวด ส่วนใหญ่พบปัจจัยเสี่ยงคือดูแลแบบตามใจมากกว่าบงการเข้มงวด

6) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว จากการศึกษาวัยรุ่นบางคนยอมมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งของเนื่องจากทางบ้านมีฐานะยากจนต้องหาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เองการยอมมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ให้เงินใช้จ่ายจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของวัยรุ่น (ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552)

7) อาชีพของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กล่าวคืออาชีพก่อให้เกิดรายได้ที่นำมาใช้จ่ายภายในครอบครัว บางครอบครัวที่ประกอบอาชีพที่ต้องทำงานไม่เป็นเวลา รายได้ในอาชีพประจำน้อยต้องมุ่งหารายได้ เช่นทำงานนอกเวลาจนไม่มีเวลาดูแลสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะลูกที่ต้องการความรักและการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดาอย่างใกล้ชิด ซึ่งหากวัยรุ่นขาดการดูแลให้ความอบอุ่นจากบิดามารดาอาจทำให้วัยรุ่นหันไปหาความรักความอบอุ่นจากเพื่อนหรือแฟน ซึ่งอาจชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

8) ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา จากการศึกษาของ Fentahun and Mamo (2014) พบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนหญิงได้แก่ ระดับการศึกษาของแม่ที่ไม่รู้หนังสือ 14 เท่า พออ่านออกเขียนได้ 5 เท่า ซึ่งแตกต่างกับนักเรียนชายคือ ระดับการศึกษาของแม่ที่ไม่รู้หนังสือ 8 เท่า พออ่านออกเขียนได้ 4 เท่า ระดับการศึกษาของพ่อที่ไม่รู้หนังสือ 3.4 เท่า

9) ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมไม่นอกกรอบ ส่วนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่ความสัมพันธ์ไม่ดี บิดามารดาไม่มีเวลาในการควบคุมดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอนลูกทำให้ลูกไม่ได้รับความรักความอบอุ่นจากบิดามารดาวัยรุ่นจึงหันไปแสวงหาความรักจากคนนอกครอบครัวซึ่งอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีโดยสมาชิกมีเวลาอยู่ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันด้วยความสมัครใจ การได้แลกเปลี่ยนพูดคุยเรื่องต่าง ๆ ปรึกษาแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของคนในครอบครัวสามารถช่วยป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในวัยรุ่นได้ (ชุติมณฑ์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน ในช่วงชีวิตวัยรุ่นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจะแน่นแฟ้นมากกว่าคนในครอบครัว เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของวัยรุ่น มีงานวิจัยหลายฉบับพบว่าเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ดังเช่นดาราวรรณ นันทะ และคณะ (2551) พบปัจจัยสนับสนุนด้านเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดาราวรรณ นันทะ และคณะ, 2551 อ้างใน ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553) สอดคล้องกับการศึกษาของวารุณี ฟองแก้ว และคณะ (2549) และรณัชกาญจณ์ ประกอบธัญญะศิริ (2556) ที่พบว่าการคบเพื่อนที่เคยมีเพศสัมพันธ์เพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น (World Health Organization (WHO), 2005; ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553; ณัฐการ อมาตยกุล, 2548; ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552; วงค์เดือน สุวรรณคีรี, 2551) โดยเพื่อนมีอิทธิพลทั้งแบบให้ข้อมูลให้มีทัศนคติความเชื่อรวมถึงมีพฤติกรรมแบบเดียวกัน และมีอิทธิพลแบบกดดันเพื่อนในกลุ่มให้มีพฤติกรรมแบบเดียวกัน (วารุณี ฟองแก้ว และคณะ, 2549)

ปัจจัยระดับสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการและการเจริญเติบโตของวัยรุ่นเนื่องจากวัยรุ่นใช้ชีวิตอยู่ในสถานศึกษามากกว่า 8 ชั่วโมง เป็นที่พบเพื่อนในวัยเดียวกัน และได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากสถานศึกษา จากการศึกษาของรณัชกาญจณ์ ประกอบธัญญะศิริ (2556) พบว่าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนโดยปัจจัยที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่เรียนในโรงเรียนคือ สถานศึกษา และจากการศึกษาขององค์การอนามัยโลก (WHO) พบว่าวัยรุ่นที่เรียนในโรงเรียนมีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์น้อยกว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียน (World Health Organization (WHO), 2005) และจากการศึกษาของ Tenkorang and Tyndale (2014) พบว่าโรงเรียนที่มีการใช้โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพสามารถลดความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก 0.8 - 0.95 เท่า การพูดคุยถึงการติดเชื้อเอชไอวีในที่ประชุมครูและผู้ปกครองสามารถลดความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นชาย 0.9 เท่า

ปัจจัยระดับชุมชน ลักษณะชุมชนที่คนในชุมชนมีพฤติกรรมเสี่ยงทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด รวมทั้งมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของรณัชกาญจณ์ ประกอบธัญญะศิริ (2556) รวมถึงการเข้าถึงแหล่งบันเทิง แหล่งอบายมุขในชุมชน และการจัดระบบระเบียบของสังคม (ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553)

สื่อต่าง ๆ สื่อเป็นปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลมากต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และอินเตอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อหลักที่สามารถเข้าถึงบุคคลทุกเพศทุกวัยได้ง่าย การรู้เท่าทันสื่อของวัยรุ่นยังมีน้อยเนื่องจากยังขาดประสบการณ์ที่เพียงพอต่อการเลือกบริโภคสื่อ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บางครั้งวัยรุ่นมีการเรียนแบบพฤติกรรมจากสื่อ การนำเสนอต้นแบบบุคคลผ่านสื่อที่มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมมีผลทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น (วารุณี ฟองแก้ว, 2554) สอดคล้องกับการศึกษาหลายฉบับที่พบว่าสื่อมีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น (รณัชกาญจณ์ ประกอบธัญญะศิริ, 2556; ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553; ณัฐการ อมาตยกุล, 2548; วงค์เดือน สุวรรณคีรี, 2551) โดยวัยรุ่นได้รับสิ่งกระตุ้นทางเพศจากสื่อและมีอิทธิพลต่อความคิดที่สนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น (ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552; วารุณี ฟองแก้ว และคณะ, 2549)

ปัจจัยอื่น ๆ ที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นคือ การมีคนรักหรือแฟน การแลกเปลี่ยนสิ่งของและเงินทอง ภาวะจำยอม ถูกข่มขืน (นงลักษณ์ พงษ์ยืน, 2547; วงค์เดือน สุวรรณคีรี, 2551)

2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สนใจศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยระดับบุคคล ปัจจัยระดับครอบครัว ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน และปัจจัยด้านสื่อ ในแต่ละด้านมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหลากหลายปัจจัย แต่ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาบางปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบริบทเงื่อนไขที่มีความความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในอำเภอแม่อาย และความเหมาะสมของตัวแปรแต่ละตัวที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มวัยรุ่นโดยเหตุผลที่ไม่เลือกศึกษาปัจจัยต่าง ๆ แยกตามปัจจัยแต่ละด้านดังนี้

ปัจจัยระดับบุคคลมีปัจจัยที่ไม่เลือกศึกษาได้แก่ ความรู้เรื่องเพศศึกษา อนามัยวัยเจริญพันธุ์ เนื่องจากในพื้นที่อำเภอแม่อายได้ดำเนินกิจกรรมให้ความรู้กลุ่มนักเรียนโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุของค์กรเอกชนและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) เป็นปัจจัยป้องกันการมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย กล่าวคือหากวัยรุ่นเห็นคุณค่าในตนเองไม่กลัวการถูกทอดทิ้งจากแฟนหรือคนรักจะทำให้วัยรุ่นรักตนเองไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์กับแฟนเพราะกลัวถูกทิ้ง ทัศนคติที่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ การที่วัยรุ่นมีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ย่อมเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงไม่ได้ศึกษาปัจจัยระดับบุคคลดังกล่าว

ปัจจัยระดับครอบครัว มีปัจจัยที่ไม่เลือกศึกษาได้แก่ การมีอิสระจากการดูแลของครอบครัว และความเข้มงวดของบิดามารดาเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนที่พักอาศัยในหอพักและไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งมีความแตกต่างในปัจจัยดังกล่าวผู้ศึกษาจึงไม่ศึกษาปัจจัยนี้ การยอมรับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของบิดามารดาเป็นปัจจัยที่นักเรียนไม่สามารถให้คำตอบได้ เนื่องจากการศึกษาปัจจัยดังกล่าวควรศึกษาในกลุ่มบิดามารดาของวัยรุ่น ดังนั้นกรอบแนวคิดในการศึกษาแยกปัจจัยที่ศึกษาทั้ง 4 ด้านได้แก่ ปัจจัยระดับบุคคล ปัจจัยระดับครอบครัว ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน และปัจจัยด้านสื่อ (ดังภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตราการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในพื้นที่อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 1 แห่ง และโรงเรียนที่นักเรียนไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียนในพื้นที่มี 2 แห่งแต่เลือกโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่เนื่องจากมีความครอบคลุมกลุ่มวัยรุ่นในพื้นที่มากกว่า ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 1 แห่ง ในเขตอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

จากข้อมูลสถิติจำนวนนักเรียนบริการอนามัยเด็กวัยเรียนและเยาวชนด้านส่งเสริมสุขภาพและควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่อาย ณ เดือนกันยายน 2557 มีจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 - 6 ทั้งเพศชายและเพศหญิงของโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 437 คน

ในการศึกษาครั้งนี้ได้วางแผนดำเนินการศึกษาในกลุ่มประชากรทุกคน จำนวน 437 คน แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 คน คิดเป็นร้อยละ 88.1 สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน 52 คน ไม่ได้ตอบแบบสอบถาม เนื่องจากในวันที่ผู้ศึกษาเข้าเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวติดกิจกรรมแข่งขันกีฬาจึงไม่สามารถเข้าร่วมรับฟังคำชี้แจงเพื่อขอความยินยอมในการเข้าร่วมการศึกษาจากผู้ศึกษาได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามที่ใช้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของโครงการวิจัยเรื่องการป้องกันเอดส์และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงใหม่ และจากโครงการวิจัยเรื่องวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่ (Tangmunkongvoraku et al., 2012) โดยได้รับอนุญาตจากหัวหน้าโครงการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลในแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรและสังคมได้แก่ อายุ เพศ ที่พักอาศัยปัจจุบัน ชาติพันธุ์ ผลการเรียน ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การใช้สารเสพติด

ส่วนที่ 3 ปัจจัยระดับครอบครัว ระดับกลุ่มเพื่อน และด้านสื่อ โดยปัจจัยระดับครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว การพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับบิดามารดา ระดับกลุ่มเพื่อนได้แก่ เพื่อนชักจูงให้มีเพศสัมพันธ์ การมีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์ และด้านสื่อได้แก่ ช่องทางการเข้าถึงสื่อต่าง ๆ การเคยดูสื่อลามกอนาจาร ช่องทางการเข้าถึงสื่อลามกอนาจาร

ส่วนที่ 4 การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นได้แก่ ประวัติการมีเพศสัมพันธ์ อายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก การใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก และประเภทคู่นอนที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

แบบสอบถามส่วนที่ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของโครงการวิจัยเรื่องการป้องกันเอดส์และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงใหม่ และจากโครงการวิจัยเรื่องวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 4 ทั้งหมด และส่วนที่ 3 ยกเว้นปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน และด้านสื่อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการศึกษา

นำแบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามบางส่วนของโครงการวิจัยเรื่องการป้องกันเอดส์และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงใหม่ และโครงการวิจัยเรื่องวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่มาตรวจสอบความเข้าใจ และความง่ายในการตอบแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายโรงเรียนที่ศึกษาจำนวน 20 ราย (ชาย 10 คน หญิง 10 คน) จากนั้นจึงนำข้อคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ไปปรับปรุงก่อนที่จะให้กลุ่มเป้าหมายได้ตอบแบบสอบถามต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.3 การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาดำเนินการดังนี้

1. เสนอขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย สหสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. ผู้ศึกษาขอความยินยอมจากผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมงานวิจัยก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลโดยชี้แจงรายละเอียดของงานวิจัย ผลกระทบ และประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

แก่ผู้ปกครองโดยแจกเอกสารชี้แจงข้อมูลสำหรับผู้ปกครองผู้เข้าร่วมการศึกษา และให้ผู้ปกครองลงลายมือชื่อในใบยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมในการศึกษา (Informed consent)

3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบทุกข้อตามข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามโดยความสมัครใจ โดยข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะเก็บเป็นความลับไม่สามารถระบุตัวตนของกลุ่มตัวอย่างได้ เนื่องจากไม่ต้องเขียนชื่อผู้ตอบโดยจะใช้หมายเลขกำหนดรหัสในแบบสอบถามเท่านั้น ขั้นตอนและวิธีการศึกษาจะไม่เกิดอันตรายใด ๆ กับกลุ่มตัวอย่าง ข้อคำถามบางข้อมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอาจไม่อยากตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างสามารถข้ามหรือยุติการตอบแบบสอบถามได้ตลอดเวลา

4. ให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยก่อนตอบแบบสอบถามในใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย (Informed consent)

3.4 ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกโรงเรียนในอำเภอแม่อาย เพื่อขออนุญาตดำเนินการศึกษาอย่างเป็นทางการ

2. ขอความยินยอมจากผู้ปกครองให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมงานวิจัย โดยแจกเอกสารคำชี้แจงเป็นหนังสือในการขอความยินยอมให้ผู้ปกครองอ่าน และลงมือชื่อให้ความยินยอมในการเข้าร่วมงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยกว่า 18 ปี

3. ผู้ศึกษาชี้แจงข้อมูลของการศึกษา ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอนทำการศึกษา ข้อมูลของคำถามในแบบสอบถาม ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษา และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง

4. เพื่อไม่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามมากกว่าความเป็นจริง (Over report) หรือน้อยกว่าความเป็นจริง (Under report) ต้องอธิบาย และจัดสิ่งแวดล้อมให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความสบายใจ ไม่มีครูอยู่ในห้องขณะเก็บข้อมูล และอธิบายเพิ่มเติมว่าแบบสอบถามไม่สามารถระบุตัวตนของผู้ให้ข้อมูลได้ หลังตอบแบบสอบถามให้นำมาใส่ในกล่องที่จัดเตรียมไว้

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

6. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด รวบรวมและนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับกลุ่มเพื่อน และการใช้สื่อ และวิเคราะห์ข้อมูลการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นโดยใช้สถิติทดสอบไคสแคว์ (Chi-Square Test) ค่า Odds Ratio โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) ศึกษาในกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 1 แห่ง และโรงเรียนที่นักเรียนไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 1 แห่ง ในเขตอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ และดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ทั้งเพศชายและเพศหญิงของทั้ง 2 โรงเรียนทุกคน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 437 คน เหตุผลที่มีนักเรียนจำนวน 52 คนไม่ได้ตอบแบบสอบถามเนื่องจากในวันที่ผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลที่โรงเรียนนักเรียนกลุ่มดังกล่าวติดกิจกรรมแข่งกีฬาจึงไม่ได้เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การศึกษาและการตอบแบบสอบถามจากผู้ศึกษา ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้ามาตอบแบบสอบถามจะมีข้อมูลระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับกลุ่มเพื่อน การใช้สื่อ การมีเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นแตกต่างจากกลุ่มที่เข้าร่วมตอบแบบสอบถามหรือไม่ ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ปัจจัยระดับบุคคล

4.2 ปัจจัยระดับครอบครัว

4.3 ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน

4.4 ปัจจัยด้านการใช้สื่อ

4.5 การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

4.6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.1 ปัจจัยระดับบุคคล

ปัจจัยระดับบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ดังนี้ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.3 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 31.7 มีอายุ 17 ปีมากที่สุดคือ ร้อยละ 49.0 รองลงมาคือ อายุ 16 ปี ร้อยละ 25.3 และอายุ 18 ปี ร้อยละ 20.1 อายุเฉลี่ย 17.03 ปี ที่พักอาศัยปัจจุบันอยู่บ้านตนเองมากที่สุด ร้อยละ 62.3 รองลงมาคือ อยู่หอพักในโรงเรียน ร้อยละ 34.8 บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 51.0 รองลงมาคือ พักอยู่กับครู ร้อยละ 32.6 ลักษณะชาติพันธุ์มากที่สุดคือ ไทย ร้อยละ 41.1 รองลงมาคือ ไทยภูเขา ร้อยละ 25.5 และไทยใหญ่ ร้อยละ 24.4 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 55.5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 44.5 มีผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย) อยู่ในระดับ 2.51-3.00 มากที่สุด ร้อยละ 32.9 รองลงมาได้แก่ ระดับ 3.01-3.50 (ร้อยละ 31.6) และระดับ 2.00-2.50 (ร้อยละ 20.1) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 52.2 ความถี่ในการดื่มส่วนใหญ่ดื่มนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 89.5 ปริมาณการดื่มต่อครั้ง 1 - 2 แก้ว/ก๊ง มากที่สุด ร้อยละ 41.8 รองลงมาคือ ดื่มมากกว่า 5 แก้ว/ก๊ง ร้อยละ 34.9 มีการสูบบุหรี่ ร้อยละ 10.1 โดยความถี่ในการสูบบุหรี่ส่วนใหญ่สูบนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 79.4 มีการเสพสารเสพติด ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยระดับบุคคลของนักเรียน

ปัจจัยระดับบุคคล	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะทางประชากรและสังคม						
อายุ (ปี)						
15-17	78	67.2	196	79.4	274	75.5
18-20	38	32.8	51	20.6	89	24.5
(ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	(17.17, 0.887)		(16.96, 0.857)		(17.03, 0.871)	

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยระดับบุคคลของนักเรียน (ต่อ)

ปัจจัยระดับบุคคล	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาติพันธุ์*						
จีน	10	8.4	7	2.7	17	4.5
พม่า	0	0.0	1	0.4	1	0.3
ไทยใหญ่	21	17.6	71	27.5	92	24.4
ไทยภูเขา	34	28.6	62	24.0	96	25.5
ไทย	48	40.3	107	41.5	155	41.1
อื่น ๆ	6	5.0	10	3.9	16	4.2
ระดับการศึกษา						
มัธยมศึกษาปีที่ 5	45	36.9	126	48.1	171	44.5
มัธยมศึกษาปีที่ 6	77	63.1	136	51.9	213	55.5
ที่พักอาศัยปัจจุบัน						
อยู่บ้านตนเอง	76	62.3	164	62.4	240	62.3
อยู่บ้านเช่า/หอพักนอกโรงเรียน	4	3.3	7	2.7	11	2.9
อยู่หอพักในโรงเรียน	42	34.4	92	35.0	134	34.8
บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน						
บิดามารดา	66	54.1	130	49.6	196	51.0
นายจ้าง	0	0.0	0	0.0	0	0.0
เพื่อน	4	3.3	3	1.1	7	1.8
อยู่คนเดียว	1	0.8	1	0.4	2	0.5
อยู่กับญาติ (ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา)	16	13.1	38	14.5	54	14.1
อื่น ๆ (ครู)	35	28.7	90	34.4	125	32.6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยระดับบุคคลของนักเรียน (ต่อ)

ปัจจัยระดับบุคคล	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย)						
ต่ำกว่า 2.00	13	10.7	8	3.1	21	5.5
2.00-2.50	28	23.0	49	18.8	77	20.1
2.51-3.00	44	36.1	82	31.4	126	32.9
3.01-3.50	26	21.3	95	36.4	121	31.6
3.51 ขึ้นไป	7	5.7	23	8.8	30	7.8
การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา						
ดื่ม	76	64.4	114	46.3	190	52.2
ไม่ดื่ม	42	35.6	132	53.7	174	47.8
ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์						
ดื่มนาน ๆ ครั้ง	63	82.9	107	93.9	170	89.5
ดื่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง	7	9.2	2	1.8	9	4.7
ดื่มมากกว่าสัปดาห์ละ 2 ครั้ง	6	7.9	5	4.4	11	5.8
ปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ต่อครั้ง						
1-2 แก้ว/กั๊ง	25	33.3	54	47.4	79	41.8
3-5 แก้ว/กั๊ง	20	26.7	24	21.1	44	23.3
มากกว่า 5 แก้ว/กั๊ง	30	40.0	36	31.6	66	34.9
การสูบบุหรี่ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา						
สูบ	25	22.1	10	4.3	35	10.1
ไม่สูบ	88	77.9	224	95.7	312	89.9

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยระดับบุคคลของนักเรียน (ต่อ)

ปัจจัยระดับบุคคล	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการสูบบุหรี่						
สูบนาน ๆ ครั้ง	20	80.0	7	77.8	27	79.4
1-5 มวนต่อวัน	3	12.0	2	22.2	5	14.7
6-10 มวนต่อวัน	2	8.0	0	0.0	2	5.9
มากกว่า 10 มวนต่อวัน	0	0.0	0	0.0	0	0.0
การเสพสารเสพย์ติดช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา						
เสพ	1	0.8	0	0.0	1	0.3
ไม่เสพ	121	99.2	263	100.0	384	99.7

* ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2 ปัจจัยระดับครอบครัว

ในส่วนของปัจจัยระดับครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าการศึกษาสูงสุดของบิดาเรียนจบชั้นประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 44.2 รองลงมาไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 35.2 การศึกษาสูงสุดของมารดาไม่ได้เรียนหนังสือมากที่สุด ร้อยละ 43.9 รองลงมาเรียนจบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 40.3 อาชีพของบิดาและมารดาประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด (บิดา ร้อยละ 42.1 มารดา ร้อยละ 43.1) รองลงมาอาชีพเกษตรกร (บิดา ร้อยละ 35.1 มารดา ร้อยละ 31.9) ฐานะทางการเงินของครอบครัวคือ มีเงินใช้เพียงพอและมีเงินเก็บมากที่สุด ร้อยละ 45.7 รองลงมาคือ มีเงินใช้เพียงพอแต่ไม่มีเงินเก็บ ร้อยละ 34.0 และไม่เพียงพอ ร้อยละ 15.4 สถานภาพสมรสของบิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 67.4 รองลงมาหย่าหรือแยกกันอยู่ ร้อยละ 22.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ระดับดีมากที่สุด ร้อยละ 53.5 รองลงมามีความสัมพันธ์ระดับดีมาก ร้อยละ 23.5 และระดับพอใช้ ร้อยละ 21.1 การพูดคุยสื่อสารกับบิดามารดาเรื่องเพศหรือได้รับคำแนะนำเรื่องเพศศึกษาจากบิดามารดาส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับคำแนะนำสูงถึงร้อยละ 66.6 (ตารางที่ 4.2)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยระดับครอบครัวของนักเรียน

ปัจจัยระดับครอบครัว	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาสูงสุดของบิดา						
ไม่ได้เรียนหนังสือ	45	36.9	91	34.6	136	35.3
ประถมศึกษา	51	41.8	119	45.2	170	44.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	6.6	29	11.0	37	9.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	14	11.5	18	6.8	32	8.3
อนุปริญญาหรือปวส.	2	1.6	3	1.1	5	1.3
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	1	0.8	1	0.4	2	0.5
การศึกษาสูงสุดของมารดา						
ไม่ได้เรียนหนังสือ	50	41.0	119	45.2	169	43.9
ประถมศึกษา	49	40.2	106	40.3	155	40.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	4.1	21	8.0	26	6.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย	13	10.7	12	4.6	25	6.5
อนุปริญญาหรือปวส.	4	3.3	1	0.4	5	1.3
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	0	0.0	2	0.8	2	0.5
อาชีพของบิดา						
เสียชีวิต	13	10.7	29	11.0	42	10.9
ไม่ได้ทำงาน	1	0.8	2	0.8	3	0.8
เกษตรกร	44	36.1	91	34.6	135	35.1
รับจ้าง	48	39.3	114	43.3	162	42.1
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	10	8.2	20	7.6	30	7.8
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	5	4.1	5	1.9	10	2.6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยระดับครอบครัวของนักเรียน (ต่อ)

ปัจจัยระดับครอบครัว	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพของมารดา						
เสียชีวิต	3	2.5	14	5.3	17	4.4
ไม่ได้ทำงาน	3	2.5	18	6.9	21	5.5
เกษตรกร	47	38.8	75	28.6	122	31.9
รับจ้าง	45	37.2	120	45.8	165	43.1
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	20	16.5	34	13.0	54	14.1
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1	0.8	0	0.0	1	0.3
ฐานะทางการเงินของครอบครัว						
มีเงินใช้เพียงพอและมีเงินเก็บ	51	42.1	124	47.3	175	45.7
มีเงินใช้เพียงพอแต่ไม่มีเงินเก็บ	32	26.4	89	34.0	121	31.6
ไม่เพียงพอ	24	19.8	35	13.4	59	15.4
ไม่ทราบ	14	11.6	14	5.3	28	7.3
สถานภาพสมรสของบิดามารดา						
อยู่ด้วยกัน	84	69.4	172	66.4	256	67.4
ม่าย	13	10.7	27	10.4	40	10.5
หย่าหรือแยกกันอยู่	24	19.8	60	23.2	84	22.1
ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว						
ไม่ดี	1	0.8	6	2.3	7	1.8
พอใช้	25	20.7	56	21.4	81	21.1
ดี	62	51.2	143	54.6	205	53.5
ดีมาก	33	27.3	57	21.8	90	23.5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยระดับครอบครัวของนักเรียน (ต่อ)

ปัจจัยระดับครอบครัว	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การพูดคุยสื่อสารกับบิดามารดาเรื่องเพศหรือได้รับคำแนะนำเรื่องเพศศึกษาจากบิดามารดา						
เคย	36	29.5	92	35.2	128	33.4
ไม่เคย	86	70.5	169	64.8	255	66.6

4.3 ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน

ในส่วนของปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 14.8 และมีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 52.5 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนของนักเรียน

ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเคยถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์						
เคย	37	30.3	20	7.6	57	14.8
ไม่เคย	85	69.7	243	92.4	328	85.2
มีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์						
มี	75	61.5	127	48.3	202	52.5
ไม่มี	47	38.5	136	51.7	183	47.5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.4 ปัจจัยด้านการใช้สื่อ

ในส่วนของปัจจัยด้านการใช้สื่อของกลุ่มตัวอย่างพบว่าช่องทางการรับข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างคือ รับข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 80 รองลงมาคือ อินเตอร์เน็ต ร้อยละ 78 และโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 69.3 ชนิดของสื่อที่ใช้ดูภาพหรือสื่อลามกอนาจารส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างใช้อินเตอร์เน็ต ร้อยละ 69.0 รองลงมาคือ โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 49.0 และหนังหรือสื่อภาพยนตร์ ร้อยละ 37.0 (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 การใช้สื่อของนักเรียน

การใช้สื่อ	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช่องทางการรับข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ*						
โทรศัพท์มือถือ	84	31.8	180	68.2	264	69.3
อินเตอร์เน็ต	88	29.6	209	70.4	297	78.0
สถานีวิทยุ	35	29.4	84	70.6	119	31.2
โทรทัศน์	86	28.1	220	71.9	306	80.3
หนังสือหรือหนังสือพิมพ์	48	24.1	151	75.9	199	52.2
การเคยดูภาพ/สื่อลามกอนาจาร						
ไม่เคยดู	32	27.4	139	54.5	171	46.0
เคยดู	85	72.6	116	45.5	201	54.0
ชนิดของสื่อที่ใช้ดูภาพ/สื่อลามกอนาจาร*						
หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์	7	23.3	23	76.7	30	15.0
วีซีดี/วีดีโอ	36	51.4	34	48.6	70	35.0
อินเตอร์เน็ต	69	50.0	69	50.0	138	69.0
หนังหรือสื่อภาพยนตร์	31	41.9	43	58.1	74	37.0
โทรศัพท์มือถือ	49	50.0	49	50.0	98	49.0

*ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.5 การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

ในส่วนของการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ร้อยละ 18.6 โดยเพศชายเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ร้อยละ 25.6 เพศหญิง ร้อยละ15.4 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

การมีเพศสัมพันธ์	เพศชาย (n=122)		เพศหญิง (n=263)		รวม (n=385)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	30	25.6	40	15.4	70	18.6
ไม่เคย	87	74.4	219	84.6	306	81.4

อายุที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 15.46 ปี (เพศชาย 14.50 ปี และเพศหญิง 16.13 ปี) โดยกลุ่มตัวอย่างเริ่มมีเพศสัมพันธ์อายุ 16 ปีมากที่สุด ร้อยละ 36.8 รองลงมาอายุ 17 ปี ร้อยละ 22.1 และอายุ 15 ปี ร้อยละ 16.2 (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 อายุที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียน

อายุที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก	เพศชาย (n=30)		เพศหญิง (n=40)		รวม (n=70)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
10	2	7.1	0	0.0	2	2.9
12	2	7.1	0	0.0	2	2.9
14	4	14.3	0	0.0	4	5.9
15	6	21.4	5	12.5	11	16.2
16	5	17.9	20	50.0	25	36.8
17	4	14.3	11	27.5	15	22.1
18	3	10.7	3	7.5	6	8.8
อายุเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	14.50 (2.988)		15.46 (2.321)		16.13 (1.399)	

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับแฟนคิดเป็นร้อยละ 77 รองลงมาคือ เพื่อน ร้อยละ 11.4 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนจำแนกตามบุคคลที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกด้วย

บุคคลที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกด้วย	เพศชาย (n=30)		เพศหญิง (n=40)		รวม (n=70)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แฟน	20	71.4	34	85.0	54	79.4
เพื่อน	3	10.7	5	12.5	8	11.8
หญิงหรือชายที่ขายบริการทางเพศ	1	3.6	0	0.0	1	1.5
อื่น ๆ**	4	14.3	1	2.5	5	7.4

** บุคคลที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกด้วยอื่น ๆ ได้แก่ ญาติ คนรู้จัก และคนแปลกหน้า

สำหรับการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกนั้น ร้อยละ 44.8 ของกลุ่มตัวอย่างรายงานว่ามีการใช้ถุงยางอนามัย โดยเพศชายใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ร้อยละ 46.4 ส่วนเพศหญิงรายงานว่าคู่นอนของตนใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในสัดส่วนพอ ๆ กันคือ ร้อยละ 43.6 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 การใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

การใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก	เพศชาย (n=30)		เพศหญิง (n=40)		รวม (n=70)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้	13	46.4	17	43.6	30	44.8
ไม่ใช้	15	53.6	22	56.4	37	55.2

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

จากการวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์ (อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%)ได้แก่ เพศ ($p=0.019$) โดยเพศชายมีเพศสัมพันธ์มากกว่าเพศหญิง 1.888 เท่า ที่พักอาศัยปัจจุบัน ($p=0.015$) โดยผู้ที่พักอยู่บ้านตนเองมีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่อยู่บ้านเช่าหรือหอพัก 2.067 เท่า บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ($p=0.003$)โดยผู้ที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดามีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่พักอาศัยอยู่กับบุคคลที่ไม่ใช่บิดามารดา 2.239 เท่า ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย) ($p= 0.015$) โดยผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับ ≤ 2.50 มีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับ ≥ 2.5 1.356 เท่า การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ($p < 0.001$) โดยผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์มีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ไม่ดื่ม 6.540 เท่า การสูบบุหรี่ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ($p <0.001$) โดยผู้ที่สูบบุหรี่มีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ไม่สูบ 5.532 เท่า (ตารางที่ 4.9)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.9 ปัจจัยระดับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

ปัจจัยระดับบุคคล	การเคยมีเพศสัมพันธ์		OR	95%CI	p-value
	เคย	ไม่เคย			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
เพศ					
ชาย			1.888	1.106-3.222	0.019*
หญิง	30 (25.6)	87 (74.4)			
อายุ(ปี)	40 (15.4)	219 (84.6)			
$\leq$ 17			0.857	0.462-1.590	0.624
> 17	46 (17.2)	221 (82.8)			
ชาติพันธุ์	17 (19.5)	70 (80.5)			
ไทย			1.464	0.860-2.491	0.159
ต่างด้าว/ชาวเขา	33 (21.6)	120 (78.4)			
ระดับการศึกษา	34 (15.8)	181 (84.2)			
มัธยมศึกษาปีที่ 5			0.638	0.372-1.092	0.100
มัธยมศึกษาปีที่ 6	25 (15.0)	142 (85.0)			
ที่พักอาศัยปัจจุบัน	45 (21.6)	163 (78.4)			
อยู่บ้านตนเอง			2.067	1.143-3.738	0.015*
อยู่บ้านเช่า/หอพัก	53 (22.4)	184 (77.6)			
บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย	17 (12.2)	122 (87.8)			
ในปัจจุบัน			2.239	1.296-3.869	0.003*
บิดามารดา	47 (24.4)	146 (75.6)			
ไม่ใช่บิดามารดา	23 (12.6)	160 (87.4)			
ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย)			2.067	1.143-3.738	0.015*
$\leq$ 2.50	21 (22.3)	73 (77.7)			
$\geq$ 2.51	49 (17.5)	231 (82.5)			

ตารางที่ 4.9 ปัจจัยระดับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน (ต่อ)

ปัจจัยระดับบุคคล	การเคยมีเพศสัมพันธ์		OR	95%CI	p-value
	เคย	ไม่เคย			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา			6.540	3.297-12.974	0.001*
ดื่ม	58 (31.0)	129 (69.0)			
ไม่ดื่ม	11 (6.4)	160 (93.6)			
การสูบบุหรี่ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา			5.532	2.638-11.601	0.001*
สูบ	17 (50.0)	17 (50.0)			
ไม่สูบ	47 (15.3)	260 (84.7)			

*p<0.05

ในส่วนปัจจัยด้านครอบครัวพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ตารางที่ 4.10)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.10 ปัจจัยระดับครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

ปัจจัยระดับครอบครัว	การเคยมีเพศสัมพันธ์		OR	95%CI	p-value
	เคย	ไม่เคย			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การศึกษาสูงสุดของบิดา			0.595	0.326-1.087	0.089
ไม่ได้เรียนหนังสือหรือประถมศึกษา	51 (17.1)	248 (82.9)			
มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	19 (25.7)	55 (74.3)			
การศึกษาสูงสุดของมารดา			0.588	0.305-1.134	0.110
ไม่ได้เรียนหนังสือหรือประถมศึกษา	55 (17.4)	262 (82.6)			
มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	15 (26.3)	42 (73.7)			
อาชีพของบิดา			1.139	0.517-2.510	0.807
เสียชีวิต/ไม่ได้ทำงาน	9 (20.0)	36 (80)			
เกษตรกร/รับจ้าง	52 (18.0)	237 (82.0)			
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9 (22.0)	32 (78.0)			
อาชีพของมารดา			1.836	0.833-4.047	0.132
เสียชีวิต/ไม่ได้ทำงาน	10 (27.0)	27 (73.0)			
เกษตรกร/รับจ้าง	47 (16.8)	233 (83.2)			
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	13 (22.4)	45 (77.6)			

ตารางที่ 4.10 ปัจจัยระดับครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน (ต่อ)

ปัจจัยระดับครอบครัว	การเคยมีเพศสัมพันธ์		OR	95%CI	p-value
	เคย	ไม่เคย			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ฐานะทางการเงินของครอบครัว			0.678	0.346-1.329	0.256
มีเงินใช้เพียงพอ	53 (18.1)	240 (81.9)			
ไม่เพียงพอ	14 (24.6)	43 (75.4)			
สถานภาพสมรสของบิดามารดา			0.794	0.458-1.375	0.409
อยู่ด้วยกัน	43 (17.1)	208 (82.9)			
ม่าย/หย่าหรือแยกกันอยู่	25 (20.7)	96 (79.3)			
ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว			0.557	0.114-3.538	0.491
ไม่ดี	2 (28.6)	5 (71.4)			
พอใช้	14 (18.4)	62 (81.6)			
ดีหรือดีมาก	53 (18.2)	238 (81.8)			
การพูดคุยสื่อสารกับบิดามารดาเรื่องเพศหรือได้รับคำแนะนำเรื่องเพศศึกษาจากบิดามารดา			1.555	0.910-2.655	0.105
เคย	29 (23.0)	97 (77.0)			
ไม่เคย	40 (16.1)	208 (83.9)			

*p<0.05

ในส่วนปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้แก่ การเคยถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ ($p < 0.001$) โดยผู้ที่ถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์มีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ไม่ถูกชักชวน 3.000 เท่า การมีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ($p < 0.001$) โดยผู้ที่มีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์มีเพศสัมพันธ์มากกว่าที่ไม่มีเพื่อนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ 3.125 เท่า (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อน	การเคยมีเพศสัมพันธ์		OR	95%CI	p-value
	เคย	ไม่เคย			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การเคยถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์			3.000	1.607-5.601	0.001*
เคย	20 (35.7)	36 (64.3)			
ไม่เคย	50 (15.6)	270 (84.4)			
มีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์			3.125	1.748-5.587	0.001*
มี	52 (26.1)	147 (73.9)			
ไม่มี	40 (10.2)	208 (89.8)			

*p<0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ปัจจัยด้านสื่อที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้แก่ การเคยดูภาพ/สื่อลามกอนาจาร ($p = 0.001$) โดยผู้ที่เคยดูภาพหรือสื่อลามกอนาจารมีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่ไม่เคยดู 0.373 เท่า ชนิดสื่อที่ใช้ดูภาพหรือสื่อลามกอนาจารได้แก่ หนังสือหรือสื่อสิ่งพิมพ์ วีซีดีหรือวีดีโอ อินเตอร์เน็ต หนังหรือสื่อภาพยนตร์ และจากโทรศัพท์มือถือ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ปัจจัยด้านสื่อที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

ปัจจัยด้านสื่อ	การเคยมีเพศสัมพันธ์		OR	95%CI	p-value
	เคย	ไม่เคย			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ช่องทางการรับข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ**					
โทรศัพท์มือถือ	53 (20.4)	207 (79.6)	0.678	0.373-1.231	0.201
อินเตอร์เน็ต	59 (20.0)	236 (80.0)	0.638	0.318-1.281	0.206
สถานีวิทยุ	18 (15.5)	98 (84.5)	1.368	0.760-2.461	0.296
โทรทัศน์	57 (19.1)	242 (80.9)	0.876	0.451-1.700	0.696
หนังสือหรือหนังสือพิมพ์	36 (18.5)	159 (81.5)	1.029	0.612-1.730	0.915
การเคยดูภาพ/สื่อลามกอนาจาร			0.373	0.210-0.661	0.001*
ไม่เคยดู	19 (11.4)	148 (88.6)			
เคยดู	51 (25.6)	148 (74.4)			

*p<0.05, ** ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาในกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ในเขตอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 437 คน

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) เพื่อศึกษาอัตราการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ทั้งเพศชายและเพศหญิง ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนมิถุนายน 2558 มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 437 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของโครงการวิจัยเรื่องการป้องกันเอดส์และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงใหม่ และจากโครงการวิจัยเรื่องวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเข้าใจและความยากง่ายในการตอบแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายโรงเรียนที่ศึกษาจำนวน 20 ราย (ชาย 10 คน หญิง 10 คน) จากนั้นจึงนำข้อคิดเห็นที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงแบบสอบถามก่อนให้กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบไคสแคว์ (Chi-Square Test) ค่า Odds Ratio โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) สรุปผลการศึกษา ดังนี้

อัตราการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเพศสัมพันธ์แล้วร้อยละ 18.6 เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเฉลี่ยอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลางโดยเพศชายมีอายุเฉลี่ยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกต่ำกว่า 15 ปีและน้อยกว่าเพศหญิง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมีเพศสัมพันธ์กับแฟนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือเพื่อน การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมีอัตราการใช้ต่ำเพียงร้อยละ 44.8

ผลการศึกษาปัจจัยระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับกลุ่มเพื่อน และด้านสื่อ ของวัยรุ่นในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยระดับบุคคลในด้านลักษณะทางประชากรและสังคมได้แก่ เพศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 15-17 ปี มีอายุเฉลี่ย 17.03 ปี ลักษณะชาติพันธ์เป็นกลุ่มชาติพันธ์ไทยมากที่สุด รองลงมาคือ ไทยภูเขาและไทยใหญ่ซึ่งมีสัดส่วนพอ ๆ กัน ระดับการศึกษาส่วนมากกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พักอาศัยปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่บ้านตนเอง รองลงมาพักอยู่ในหอพักในโรงเรียน ส่วนมากพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา รองลงมาคือ อยู่กับครู ในด้านอื่น ๆได้แก่ ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย)ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดี กลุ่มตัวอย่างมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมามากกว่าร้อยละ 50 โดยมีความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ดื่มนาน ๆ ครั้ง มีการสูบบุหรี่ ร้อยละ 10.1 ส่วนใหญ่สูบบุหรี่นาน ๆ ครั้ง พบการเสพสารเสพย์ติดช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 0.3

ปัจจัยระดับครอบครัวพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยระดับครอบครัวได้แก่ การศึกษาสูงสุดของบิดาอยู่ในระดับประถมศึกษา รองลงมาไม่ได้เรียนหนังสือ การศึกษาสูงสุดของมารดาไม่ได้เรียนหนังสือมากที่สุด รองลงมาจบชั้นประถมศึกษา อาชีพของบิดาและมารดาประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพเกษตรกร ฐานะทางการเงินของครอบครัวส่วนใหญ่มีเงินใช้เพียงพอ สถานภาพสมรสของบิดา มารดาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน รองลงมาหย่าหรือแยกกันอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ดีถึงดีมาก การพูดคุยสื่อสารกับบิดามารดาเรื่องเพศหรือได้รับคำแนะนำเรื่องเพศศึกษาจากบิดามารดาส่วนใหญ่ไม่เคยพูดคุยหรือได้รับคำแนะนำ

ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนได้แก่ เคยถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 14.8 มีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วมากเกินร้อยละ 50

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ปัจจัยด้านสื่อได้แก่ ช่องทางการรับข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างรับข่าวสารผ่านโทรทัศน์ รองลงมาได้แก่ อินเตอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ เคยดูภาพหรือสื่อลามกอนาจารมากกว่า ร้อยละ 50 โดยสื่อที่ใช้ดูภาพหรือสื่อลามกอนาจารส่วนใหญ่คือ อินเตอร์เน็ต รองลงมาคือโทรศัพท์มือถือ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบข้อมูลดังนี้ ปัจจัยระดับบุคคลได้แก่ เพศ ที่พักอาศัยปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย) การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา การสูบบุหรี่ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่

ผ่านมา ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนได้แก่ การเคยถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ มีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ปัจจัยด้านสื่อได้แก่ การเคยดูภาพหรือสื่อลามกอนาจาร ชนิดสื่อที่ใช้ดูภาพหรือสื่อลามกอนาจารได้แก่ วีซีดีหรือวีดีโอ และโทรศัพท์มือถือ ส่วนปัจจัยระดับครอบครัวพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

5.2 อภิปรายผล

ลักษณะทางประชากรและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านอายุอยู่ในช่วงอายุ 15-17 ปีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด

ในด้านลักษณะชาติพันธุ์พบกลุ่มไทยพื้นราบมากกว่ากลุ่มไทยภูเขาและกลุ่มไทยใหญ่ แต่ทั้งกลุ่มไทยภูเขาและกลุ่มไทยใหญ่มีสัดส่วนพอ ๆ กัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะชาติพันธุ์ของพื้นที่อำเภอแม่อายที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งไทยภูเขาหลายเผ่า เช่น ลาหู่ อาข่า ลีซอ ปะหร่อง ปกาเกอะญอ เป็นต้น และกลุ่มไทยใหญ่ที่มีการอพยพมาจากประเทศพม่ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน และมีการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าออกได้ง่ายในเขตรอยต่อระหว่างชายแดนไทยและพม่า จึงทำให้พื้นที่อำเภอแม่อายมีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และมีความหลากหลายของวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

ในด้านที่พักอาศัยปัจจุบันส่วนใหญ่พักอยู่บ้านของตนเอง รองลงมาคือหอพักในโรงเรียน จึงสอดคล้องกับบุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันที่ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างพักอยู่กับบิดามารดา รองลงมาคือครู ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียนมีมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยอยู่หอพักในโรงเรียน

ในการอภิปรายผล ดำเนินการอภิปรายตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

1. อัตราการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอัตราการมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 18.6 เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย พ.ศ. 2555 พบว่าอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ มีอัตราการมีเพศสัมพันธ์ใกล้เคียงกับระดับประเทศ การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นอภิปรายได้ว่าในกลุ่มวัยรุ่นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่มีการเจริญเติบโตของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายรวมถึงอวัยวะเพศที่พร้อมมีเพศสัมพันธ์ได้ และการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจที่มีความอ่อนไหวทางอารมณ์ หากได้รับอิทธิพลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย รวมถึงอิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่ทำให้วัยรุ่นเกิดความอยากรู้อยากลองในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสัจจา ทาโต (2550) ที่พบว่าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เพราะความอยากรู้ อยากลองจึงทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ในช่วงชีวิตที่เป็นวัยรุ่นตั้งแต่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น (อายุ 10 - 14 ปี) ถึงวัยรุ่นตอนกลาง (อายุ 15 - 18 ปี) สอดคล้องกับผลการศึกษาของผู้ศึกษาในพื้นที่อำเภอแม่อาย จังหวัด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เชียงใหม่ที่พบว่าวัยรุ่นมีอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก 15.46 ปี (เพศชาย 14.50 ปี และเพศหญิง 16.13 ปี) ส่วนใหญ่เริ่มมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุ 16 - 17 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุของวัยรุ่นตอนกลาง

ผลการศึกษาพบว่าอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงปลายวัยรุ่นตอนต้นถึงช่วงต้นของวัยร่นตอนกลาง หากวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่ช่วงอายุยังน้อย และมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยหรือไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัยป้องกันขณะมีเพศสัมพันธ์ (ดังผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถุงยางอนามัยต่ำกว่าร้อยละ 50) จะทำให้วัยรุ่นเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ได้ง่าย เนื่องจากเนื้อเยื่อบริเวณอวัยวะเพศมีความบางและไวต่อการติดเชื้อ และยังมีระบบภูมิคุ้มกันต่ำกว่าผู้ใหญ่ (วารุณี ฟองแก้ว, 2554) รวมถึงเกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น

จากผลการศึกษาดังกล่าว อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ กำลังเผชิญกับปัญหาอนามัยของวัยรุ่น กล่าวคือ การที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย และมีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยต่ำกว่าร้อยละ 50 นำไปสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น และปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ดังเช่นข้อมูลที่พบว่าอัตราการคลอดในมารดาอายุ 15 - 19 ปี จากปี พ.ศ. 2555 เพิ่มขึ้นมากกว่า 1.6 เท่าในปีพ.ศ. 2556 (รายงานสรุปผลงานอำเภอแม่อาย ฝ่ายแผนงาน โรงพยาบาลแม่อาย, 2557) และพบผู้ติดเชื้อรายใหม่กลุ่มอายุ 15 - 24 ปีมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ (สรุปรายงานการติดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ โรงพยาบาลแม่อาย, 2556) ซึ่งหากไม่ได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ จะยังคงเผชิญกับปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น และปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต

จากผลการศึกษาการมีคู่นอนคนแรกพบกลุ่มตัวอย่างมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับแฟนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือเพื่อน สอดคล้องกับผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย ปี 2555 ซึ่งอธิบายได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของวัยรุ่นที่เปลี่ยนจากมีความผูกพันกับครอบครัวก้าวเข้าสู่การมีความสัมพันธ์กับสังคมนอกครอบครัว ได้แก่ กลุ่มเพื่อน หรือแฟนมากขึ้น ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเนื่องจากธรรมชาติของวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทุกด้านโดยเฉพาะด้านสังคม ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ดีกินดี มีเงินเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวตามกระแสวัตถุนิยม จนลืมบทบาทหน้าที่ในการอบรม ขัดเกลาสมาชิกในครอบครัว ขาดการให้ความดูแลเอาใจใส่ จนบุตรหลานที่กำลังเติบโตก้าวเข้าสู่วัยรุ่นขาดความอบอุ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในบริบทของพื้นที่อำเภอแม่อายพบว่า เด็กหรือวัยรุ่นบางกลุ่มบิดามารดานำไปฝากเลี้ยงไว้ในมูลนิธิ หรือโบสถ์ศาสนาคริสต์ที่รับอุปการะดูแลเด็ก โดยมีเหตุผลคือ บิดามารดาต้องไปทำงานหารายได้นอกพื้นที่ ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาของอำเภอแม่อายในครั้งนี้มีครอบครัวถึง ร้อยละ 15.4 ที่มีรายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย เด็กหรือวัยรุ่นบางคนถูกทอดทิ้ง บิดามารดาไม่เคยกลับมาเยี่ยม บางครอบครัวมีบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียวต้องอาศัยอยู่กับญาติ ดังผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับญาติหรือบุคคลอื่น ๆ มากกว่าร้อยละ 45 ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุที่บิดามารดาแยกทางกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรสของบิดามารดาหย่าหรือแยกกันอยู่ถึง ร้อยละ 22.1 วัยรุ่นจึงขาดความอบอุ่นทางใจหันไปแสวงหาความอบอุ่นจากการคบเพื่อนต่างเพศ หรือเพศเดียวกันที่มีความเข้าใจกัน

การที่วัยรุ่นหันมาคบกันแบบเพื่อนสนิทหรือแบบแฟนที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมากกว่าบุคคลในครอบครัวอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจได้ง่าย ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นมีอารมณ์ความรู้สึกที่อ่อนไหวง่ายและมีธรรมชาติทางเพศของวัยรุ่นเป็นแรงขับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าวัยรุ่นอำเภอแม่อายมีเพศสัมพันธ์กับแฟน หรือเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ และจากการศึกษาหลาย ๆ ฉบับพบว่าปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นยอมมีเพศสัมพันธ์กับแฟนเนื่องจากกลัวแฟนไม่รัก ดังเช่นการศึกษาของนงลักษ์ พงษ์ยืน (2547) บุคคลที่กลัวแฟนไม่รักส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดความอบอุ่น ขาดที่พึงทางใจจากคนในครอบครัว หรือวัยรุ่นรู้สึกไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ประกอบกับวัยรุ่นมีแนวคิดที่สนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์ว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่วัยรุ่นสมัยนี้จะมีเพศสัมพันธ์กับแฟน (วารุณี ฟองแก้ว และคณะ, 2549: อนงค์ ประสาธน์วนกิจ และคณะ, 2552) กล่าวโดยสรุปจากข้อมูลที่พบในการศึกษา ผู้ศึกษามีความเห็นว่าปัจจัยเหล่านี้ล้วนทำให้วัยรุ่นยอมมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือเพื่อน

จากผลการศึกษาพบการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของกลุ่มตัวอย่างมีอัตราการใช้ต่ำกว่าร้อยละ 50 สาเหตุที่วัยรุ่นไม่ใช้ถุงยางอนามัยอภิปรายได้ว่า จากผลการศึกษาที่พบว่าการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีเพศสัมพันธ์กับแฟน การไม่ใช้ถุงยางอนามัยอาจเนื่องมาจากไว้ใจแฟน หรือประเมินว่าแฟนที่เป็นคู่นอนของตนเองไม่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อเอดส์ (ยุพา พูนขำ และคณะ, 2550) ซึ่งการประเมินว่าคู่นอนที่เป็นแฟนกันไม่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์เป็นความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่สูงมาก วัยรุ่นบางคนมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนมีเพศสัมพันธ์ทำให้ขาดสติยั้งคิดในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยป้องกันตนเองขณะมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งผลการศึกษาพบกลุ่มตัวอย่างมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าร้อยละ 50 หรือหากมองในประเด็นการเข้าถึงถุงยางอนามัยของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย ที่อาจยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ถุงยางอนามัยที่สะดวก หรือบางคนอายที่จะยืดอกพกถุงไม่กล้าเดินเข้าไปซื้อถุงยางอนามัยด้วยตนเอง ซึ่งในประเด็นการเข้าถึงถุงยางอนามัยควรได้มีการศึกษาในพื้นที่ต่อไป

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % พบปัจจัยระดับบุคคลได้แก่ เพศ ในพื้นที่อำเภอแม่อายมีอัตราการมีเพศสัมพันธ์ในเพศชายมากกว่าเพศหญิงเช่นเดียวกับข้อมูลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเทศไทย พ.ศ. 2555 (สุปิยา จันทรมณี และนิรมล ปัญสุวรรณ, 2556) และอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับการศึกษาของ WHO (2005) และการศึกษาของวารุณี ฟองแก้ว และคณะ (2549) ซึ่งอธิบายความแตกต่างระหว่างวัยรุ่นชายและหญิงดังกล่าวได้ว่า เนื่องจากพัฒนาการทางด้านร่างกายที่ได้รับอิทธิพลของฮอร์โมนเพศต่างชนิดกัน โดยลักษณะนิสัยของเพศชายจะมีความมุทะลุดุดัน มีความกล้าคิด กล้าลองสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจมากกว่าเพศหญิงที่มีลักษณะความละเอียดอ่อน อ่อนโยน ไม่ค่อยกล้าคิด กล้าตัดสินใจทดลองสิ่งต่าง ๆ เหมือนวัยรุ่นชายโดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เช่น การมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และการใช้สารเสพติด ดังผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างของอำเภอแม่อายครั้งนี้พบว่าเพศชายมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าเพศหญิงได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และการเสพสารเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุปิยา จันทรมณี และนิรมล ปัญสุวรรณ (2556) รวมถึงปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ด้านสังคม และวัฒนธรรมที่วัยรุ่นหญิงได้รับการอบรมสั่งสอนจากสถาบันครอบครัวให้มีความรักนวลสงวนตัว ถูกสอนให้มีค่านิยมรักษาพรหมจรรย์ไว้ก่อนแต่งงาน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนทำให้การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นมีความแตกต่างระหว่างเพศดังกล่าว

ที่พักอาศัยปัจจุบัน และบุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยอยู่บ้านตนเอง และอยู่กับบิดามารดามีเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มที่พักอาศัยอยู่บ้านเช่าหรือหอพัก และอาศัยอยู่กับบุคคลที่ไม่ใช่บิดามารดา อภิปรายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยอยู่บ้านตนเอง และอยู่กับบิดามารดาต้องไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งมีความเป็นอิสระสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจเป็นปัจจัยสนับสนุนให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ได้ในระหว่างที่ไปกลับบ้านและโรงเรียนได้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยอยู่บ้านเช่าหรือหอพัก และอาศัยอยู่กับบุคคลที่ไม่ใช่บิดามารดา เมื่อพิจารณาข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่พักอยู่บ้านเช่าหรือหอพักพบว่าส่วนใหญ่อยู่หอพักในโรงเรียน และอาศัยอยู่กับครู ซึ่งการพักอาศัยในหอพักในโรงเรียนโดยมีครูหอพักควบคุมตลอดเวลาและอยู่ภายใต้กฎระเบียบหอพักในโรงเรียน มีการแยกหอพักนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงชัดเจน โอกาสในการทำกิจกรรมที่สนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างจึงมีน้อยกว่า จากข้อมูล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มที่พักอาศัยอยู่บ้านตนเอง และอยู่กับบิดามารดามีเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มที่พักอาศัยอยู่บ้านเช่าหรือหอพักและอาศัยอยู่กับบุคคลที่ไม่ใช่บิดามารดา

ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย) ผลการเรียนต่ำมีความสัมพันธ์กับการแสดงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศทั้งการมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย และการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นตอนต้นถึงวัยรุ่นตอนกลาง นอกจากนี้ยังพบว่ามีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยมากกว่าร้อยละ 50 และพบความสัมพันธ์ที่ว่าผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับ ≤ 2.50 มีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับ ≥ 2.5 มากถึง 2.067 เท่าโดยสอดคล้องกับการศึกษาของชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ (2552)

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการสูบบุหรี่ในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ข้อมูลจากการศึกษาที่พบว่าวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย ทั้งการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการสูบบุหรี่ ในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย และสอดคล้องกับการศึกษาหลาย ๆ ฉบับ เช่น Sales et al. (2014) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการมีเพศสัมพันธ์และปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นหญิง ซึ่งอธิบายได้ว่าการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้วัยรุ่นขาดสติ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้หากมีอารมณ์ทางเพศและนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย การที่พบวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่อาจเกิดจากวัยรุ่นขาดความอบอุ่นทางใจ มีความเครียดจากปัญหาครอบครัวที่บิดามารดา หย่าหรือแยกกันอยู่ ต้องอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา ซึ่งพบว่าครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีบิดามารดาที่มีสถานภาพสมรสหย่าหรือแยกกันอยู่ถึงร้อยละ 22.1 และต้องอาศัยอยู่กับญาติหรือครูในโรงเรียนมากกว่าร้อยละ 40

ปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนได้แก่ การเคยถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ มีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งโดยธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความใกล้ชิดกับเพื่อนมากกว่าคนในครอบครัว เรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์จากเพื่อน โดยเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิด ค่านิยม รวมถึงพฤติกรรมของวัยรุ่น มีอิทธิพลทั้งการให้ข้อมูลให้มีทัศนคติ ความเชื่อ และมีพฤติกรรมแบบเดียวกัน และยังมีอิทธิพลโดยการกดดันให้เพื่อนในกลุ่มมีพฤติกรรมเช่นเดียวกัน (วารุณี ฟองแก้ว และคณะ, 2549) โดยเฉพาะอำเภอแม่อายจากการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่าวัยรุ่นไม่มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบิดามารดามากถึงร้อยละ 66.6 เพื่อนจึงมีอิทธิพลในด้านการชักนำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ได้ จากการทบทวนการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการมีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์ และการถูกเพื่อนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น ในการนี้วัยรุ่นที่ถูกเพื่อนชักชวนให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ง่ายเนื่องจากขาดทักษะชีวิต (Life skill) ด้านการปฏิเสธ ดังนั้นในการดำเนินงานด้านการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะการสร้างความเข้มแข็งทางใจให้แก่วัยรุ่นด้วย

ปัจจัยด้านสื่อได้แก่ การเคยดูภาพหรือสื่อลามกอนาจาร อภิปรายได้ว่าการบริโภคสื่อต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมเช่น การดูสื่อลามกอนาจารเป็นสิ่งกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างเกิดอารมณ์ทางเพศ เกิดความอยากลองทำตามสื่อที่ได้ดูมา วัยรุ่นบางคนมีการเรียนแบบพฤติกรรมของบุคคลต้นแบบที่มีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสมจากสื่อทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น (วารุณี ฟองแก้ว, 2554) ประกอบกับการขาดการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาภายในครอบครัวเป็นปัจจัยเสริม วัยรุ่นจึงเลือกเรียนรู้จากสื่อโดยขาดวิจารณญาณในการเลือกบริโภคสื่อ ไม่รู้เท่าทันสื่อ สื่อจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นอยากทดลองมีเพศสัมพันธ์

ชนิดสื่อที่ใช้ดูภาพหรือสื่อลามกอนาจารได้แก่ วีซีดีหรือวีดีโอ และโทรศัพท์มือถือมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง อภิปรายได้ว่าเครื่องเล่นวีซีดีหรือวีดีโอหาซื้อได้ง่าย มีราคาถูก เกือบทุกครัวเรือนจะมีสื่อชนิดนี้ ส่วนโทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์พกพาที่เปิดใช้อินเตอร์เนตได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถสืบค้นความรู้ได้ทุกเรื่อง ซื้อง่ายและปัจจุบันมีราคาถูก การเข้าถึงสื่อลามกอนาจารจึงเข้าถึงได้ง่าย วีซีดีหรือวีดีโอ และโทรศัพท์มือถือจึงเป็นสื่อที่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

จากการศึกษาของณัฐการ อมาตยกุล (2548) และชุติมนฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ (2552) พบว่าการที่วัยรุ่นไม่เคยสื่อสารเรื่องเพศกับบิดามารดา ทำให้วัยรุ่นไปแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยพูดคุยสื่อสารกับบิดามารดาเรื่องเพศหรือได้รับคำแนะนำเรื่องเพศศึกษาจากบิดามารดา สื่อจึงมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย

จากการที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบิดามารดา อภิปรายได้ว่า เนื่องจากระดับการศึกษาของบิดามารดากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบเพียงชั้นประถมศึกษาซึ่งจากการศึกษาของ Fentahun and Mamo (2014) พบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดาที่ไม่รู้หนังสือหรือพออ่านออกเขียนได้เพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มากกว่า 3 เท่าขึ้นไป ทั้งนี้อธิบายได้ว่าบิดามารดาที่ไม่รู้หนังสือหรือพออ่านออกเขียนได้ขาดความเข้าใจถึงประโยชน์ และความสำคัญในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาแก่บุตรหลาน บิดามารดาบางคนเข้าใจผิดคิดว่าเป็นเรื่องน่าอายไม่สมควรนำมาพูดคุยสื่อสารกันภายในครอบครัว วัยรุ่นจึงหันไปบริโภคสื่อที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมและอาจเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุตรหลานมีความอยากรู้ อยากลองมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นโดยขาดการให้ข้อเสนอแนะที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ถูกต้องจากบิดามารดา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่สามารถเข้าถึงภาพหรือสื่อลามกอนาจารได้ง่ายโดยผ่านระบบอินเตอร์เน็ตบนมือถือ

ปัจจัยระดับครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างในอำเภอแม่อายพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะครอบครอบและความเป็นอยู่ของวัยรุ่นในอำเภอแม่อายในภาพรวมมีลักษณะไม่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาที่ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ที่บ้านกับบิดามารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดาคืออยู่ด้วยกัน มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้อาชีพของบิดามารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างเหมือนกัน ซึ่งมีการประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่อายไม่ต้องอพยพไปทำงานต่างถิ่น จึงมีเวลาให้กับสมาชิกในครอบครัวที่คล้ายคลึงกัน

ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ในการศึกษาของ Homma et al. (2014) พบว่าลักษณะชาติพันธ์มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในวัยรุ่น แต่จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยระดับบุคคลด้านกลุ่มชาติพันธ์ถึงแม้จะพบว่ากลุ่มคนไทยพื้นราบมีเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มต่างด้าวหรือชาวไทยภูเขา แต่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างยังไม่มากเพียงพอที่จะวิเคราะห์ให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่นในโรงเรียนอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรวางแผนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรดำเนินการตั้งแต่ในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นตอนต้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่มีค่าเฉลี่ยของอายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเริ่มตั้งแต่ในช่วงปลายวัยรุ่นตอนต้นถึงช่วงวัยรุ่นตอนกลาง

2) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรวางแผนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในโรงเรียนเขตอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือให้วัยรุ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนด้วยกันเอง เน้นกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตโดยเฉพาะทักษะการปฏิเสธ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยระดับกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3) ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารหลักสูตรการศึกษาควรจัดหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้วัยรุ่นรู้จักเลือกการบริโภคสื่อ มีความรู้เท่าทันสื่อแต่ละประเภท รู้เท่าทันในเนื้อหาของสื่อ ซึ่งอาจต้องสอดแทรกเพิ่มในสาระการเรียนรู้ของนักเรียนทุกระดับชั้น เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะการคิดและตัดสินใจเลือกบริโภคสื่อที่มีเนื้อหาเหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากพบว่าสื่อมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารควรควบคุมการเผยแพร่สื่อลามกอนาจารทางอินเตอร์เน็ตอย่างเข้มงวดซึ่งในยุคปัจจุบันสามารถเข้าถึงสื่อดังกล่าวได้ง่าย

4) ในส่วนคลินิกให้บริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นในสถานบริการสาธารณสุขอำเภอแม่อายที่จัดให้บริการสำหรับวัยรุ่นและกำลังอยู่ในช่วงพัฒนางาน ควรประชาสัมพันธ์ให้วัยรุ่นทราบว่ามีคลินิกให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของวัยรุ่นหากวัยรุ่นมีปัญหาด้านอนามัยวัยรุ่น และวัยรุ่นสามารถเข้าถึงบริการนี้ผ่านช่องทางใดได้บ้าง เช่นโทรศัพท์ หรือห้องให้คำปรึกษาคลินิกวัยรุ่นเป็นต้น เพื่อป้องกันการเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากปัญหาอนามัยการเจริญพันธ์ เนื่องจากพบว่าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นตอนกลาง และพบอุบัติการณ์การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นของอำเภอแม่อายตั้งแต่อายุน้อยกว่า 15 ปี ซึ่งเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ง่าย

5) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรวางแผนร่วมกับครูอนามัยโรงเรียนเพื่อให้บริการคลินิกวัยรุ่นเชิงรุกในโรงเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งการดำเนินงานอาจจะดำเนินงานโดยจิตอาสาที่เป็นนักเรียนร่วมกับเจ้าหน้าที่และครูเพื่อช่วยเหลือวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงดูแลปัญหาสุขภาพวัยรุ่นเพื่อการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาอนามัยการเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่นในโรงเรียนแบบองค์รวม โดยใช้กลยุทธ์ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา การสอนทักษะชีวิต และให้บริการคำปรึกษา เนื่องจากการให้บริการคลินิกวัยรุ่นในโรงพยาบาลเวลาที่ให้บริการคือในเวลาราชการซึ่งตรงกับเวลาเรียนของเด็กวัยรุ่น ซึ่งวัยรุ่นที่อยู่ในระบบโรงเรียนไม่สะดวกมาใช้บริการและวัยรุ่นจะมาใช้บริการต่อเมื่อมีปัญหาที่แก้ไขได้ยากต้องการบุคลากรที่เชี่ยวชาญทางการแพทย์แล้วเท่านั้น เช่น ตั้งครรภ์ไม่พร้อม ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

6) การจัดหลักสูตรเพศศึกษาให้นักเรียนในโรงเรียนช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 นอกจากเนื้อหาหรือกิจกรรมที่เสริมทักษะชีวิตแล้ว ผู้จัดหลักสูตรหรือวางแผนการสอนควรเน้นเนื้อหาด้านพัฒนาการวัยรุ่นโดยเฉพาะด้านพัฒนาการทางเพศเพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจตนเองและสามารถจัดการดูแลสุขภาพของวัยรุ่นได้ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง ข้อมูลที่ได้สามารถอธิบายการมีเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่แบบกว้าง ๆ หากต้องการศึกษาข้อมูลเชิงลึก ควรใช้รูปแบบการศึกษาเชิงคุณภาพจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่อธิบายในประเด็นที่สนใจศึกษามากขึ้น

2) เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ คือ วัยรุ่นในระบบการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นควรศึกษาวัยรุ่นที่อยู่นอกระบบการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จ.เชียงใหม่ ของวัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่ม ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

3) ในพื้นที่อำเภอแม่อายมีความหลายหลายของกลุ่มชาติพันธ์ แต่ผลการศึกษาพบว่าลักษณะชาติพันธ์ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างยังมีจำนวนไม่เพียงพอในการศึกษา ในครั้งต่อไปควรดำเนินการศึกษาวัยรุ่นหลากหลายชาติพันธุ์ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษาด้วย

5.4 ข้อจำกัดในการศึกษา

1) เนื่องจากการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ขาดไปไม่สามารถระบุได้ว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้ามาตอบแบบสอบถามจะมีข้อมูลระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับกลุ่มเพื่อน การใช้สื่อ การมีเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นแตกต่างจากกลุ่มที่เข้าร่วมตอบแบบสอบถามหรือไม่

2) เนื่องจากการศึกษานี้ศึกษาเฉพาะวัยรุ่นที่อยู่ในระบบการศึกษาเท่านั้น ข้อมูลที่ได้ไม่สามารถระบุได้ว่ามีความแตกต่างกับกลุ่มวัยรุ่นนอกระบบการศึกษาหรือไม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เอกสารอ้างอิง

กุลกัญญา โชคไพบูลย์กิจ และคณะ. (2555). **คู่มือการสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่นที่มีเชื้อเอชไอวี (ฉบับพื้นฐาน).** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์.

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์. (2556). **รายงานความก้าวหน้าของประเทศไทยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์รอบปี พ.ศ.2555:รายงานสถานการณ์โดยสรุป.** นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิระวัฒน์ อุปริรัตน์ และคณะ. (2555). "การพยากรณ์โรคและภัยสุขภาพ กรมควบคุมโรค ปี 2555 เรื่อง แนวโน้มการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มเยาวชน." [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.interfetpthailand.net/fowecast/files/.../report_2012_11_no21.pdf (23 พฤษภาคม 2557)

จีรศักดิ์ เจริญพันธ์, และเฉลิมพล ตัณสกุล. (2550). พฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior). (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

จักรกฤษณ์ พิญญาพงษ์. (2552). **เพศวิถี การรับรู้ความเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ของวัยรุ่นชาย:กรณีศึกษาจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคเหนือ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวิจัยแห่งชาติ.

ฉัตรสุดา ธงชัยสุวรรณ. (2556). **บทคัดย่อผลงานวิชาการสาธารณสุขประจำปี 2556:การศึกษาหญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์โรงพยาบาลแม่อาย อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เฉวตสรร นามวาท, และสุปิยา จันทรมณี. (2554). **ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีกลุ่มนักเรียน ประเทศไทย พ.ศ.2554.** นนทบุรี: สำนักระบาดวิทยา.

ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ. (2552). **ปัจจัยด้านสังคมและสื่อที่มีความสัมพันธ์กับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.**

นารายณ์ สุธีรศักดิ์. (2547). "ผู้ป่วยแท้งที่โรงพยาบาลรัตภูมิ." **สงขลานครินทร์เวชสาร** ปีที่ 22, ฉบับที่ 4: 249-254

"แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม และพฤติกรรมสุขภาพ." [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.elearning.msu.ac.th/opencourse/0404202/AJ.../Unit01.doc (3 ตุลาคม 2557)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

นงลักษณ์ พงษ์ยืน. (2547). **ประสบการณ์ทางเพศของนักเรียนหญิงในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

นิรมล เมืองโสม. (2543). **วัฒนธรรมทางเพศ การรับรู้ความเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงเขตเมือง:กรณีศึกษาจังหวัดแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณัฐการ อมาตยกุล. (2548). **ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนหญิงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร.** การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ยุพา พูนขำ และคณะ. (2553). **การศึกษาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงและปัญหาสุขภาพเยาวชน.** นนทบุรี: สำนักอนามัยการเจริญพันธ์

รายงานสรุปผลงาน อำเภอแม่อาย ฝ่ายแผนงาน โรงพยาบาลแม่อาย. (2557)

รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์. (2549). **ปัจจัยด้านจิตสังคม และปัจจัยด้านเพศภาวะที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วารุณี ฟองแก้ว และคณะ. (2551). **รายงานการประเมินสภาพปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์และการป้องกันเอชไอวีเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการของเด็กวัยรุ่น.** เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วารุณี ฟองแก้ว และคณะ. (2549). **การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในวัยรุ่นและเยาวชน สถานการณ์ปัจจุบัน.** สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

วารุณี ฟองแก้ว และคณะ. (2554). **การป้องกันเอชไอวีในวัยรุ่น :ประเด็นท้าทาย และแนวทางการแก้ไข.** เชียงใหม่: นพบุรี

วงเดือน สุวรรณคีรี และคณะ. (2551) “ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นและเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.” **วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร**ปีที่16, ฉบับที่ 2: 147-155

สรุปรายงานสถานการณ์การติดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ โรงพยาบาลแม่อาย. (2556)

สุปิยา จันทรมณี, และนิรมล ปัญสุวรรณ. (2556). **ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีกลุ่มนักเรียน ประเทศไทย พ.ศ. 2555.** นนทบุรี: สำนักระบาดวิทยา.

สุพนิดา ชัยวิทย์, และศรีวรรณ มีคุณ. (2549). “ การจัดการในครอบครัวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นหญิง.” **วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม** ปีที่ 2, ฉบับที่ 1: 139 - 155

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์, และพัฒน์ มหาโชคเลิศวัฒนา. (2549). **รู้ทันปัญหาวัยรุ่นยุคใหม่.** กรุงเทพมหานคร: บียอนด์เอ็นเทอร์ไพรซ์.

สุวรรณี ประดิษฐ์. (2551). **ปัจจัยและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าอิสระสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สัจจา ทาโต. (2550). บทความวิชาการ: “การมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควรของวัยรุ่นไทย.” **วารสารพยาบาลศาสตร มหาวิทยาลัยนเรศวร** ปีที่ 1, ฉบับที่ 2: 19 - 30

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2557). “ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีพ.ศ. 2558”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://bps.moph.go.th/sites/default/files/strategy_and_kpi_2558_.pdf (6 ตุลาคม 2557)

สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค. (2555). “วิเคราะห์สถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย 30 กันยายน 2555”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.aidsstithai.org/contents/view/253 (22 พฤษภาคม 2557)

สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค. (2555). “สรุปสถานการณ์และการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์.” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มาhttp://www.aidsstithai.org/contents/download/236 (23 พฤษภาคม 2557)

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 เชียงใหม่. (2555). “สถานการณโรคเอดส์ เขตภาคเหนือตอนบน ณ วันที่ 30 กันยายน 2555.”[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา 203.157.45.99/emeeting/doc/5.3.1.pdf (30 พฤษภาคม 2557)

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 เชียงใหม่. (2556). “สถานการณ์ของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในพื้นที่สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 เชียงใหม่ ปีพ.ศ. 2556.” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://dpc10.ddc.moph.go.th/epidpc10/download.php?file=13_1.pdf&loc=major&type=load (3 ตุลาคม 2557)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่. (2556). “สถานการณ์เอดส์จังหวัดเชียงใหม่.” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.chiangmaihealth.com/cmpho_web53/attachments/1801_AIDS255609.pdf (5 ตุลาคม 2557)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

อนงค์ ประสาธน์วนกิจ, และคณะ. (2552). “ความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ รูปแบบพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น.” **สงขลานครินทร์เวชสาร**ปีที่ 27, ฉบับที่ 5:369-380

อาภรณ์ ดีนาน. (2551). **แนวคิดและวิธีการส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น.** ชลบุรี: ไฮเดนกรุ๊ป.

อุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์. (2542). **จิตวิทยาพัฒนาการ.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Chen, A. C., and Thomson, E. (2007). “Preventing adolescent risky sexual behavior:Parent matter.” **Jounal for specialists in pediatric Nursing** 12(2), 119-122.

Erikson, E. H. (1968). **Identity:Youth and crisis.** New York:W.W. Norton & Company.

Fentahun, N. and Mamo A. (2014). “Risky sexual behaviors and associated factors among male and female students in Jimma zone preparatory school, South West Ethiopia:comparative study.” **Ethiop J Health Sci** 24(1), 59-68

Homma, Y., Wong, S. t., Zumbo, B. D., Saewy, E. M. (2014). “Ethnic identity and sexual initiation among East Asian youth in Canada.” **J Immigrant Minority Health, SpringerScience+Business Media New York 2014.**

Katikiro, E. and Njau, B. (2012). “Motivating Factors and psychosocial barriers to condom use among out-of-school youths in Dar es Salaam, Tanzania:A cross sectional survey using the health belief model.” **ISRN AIDS** (2012).

Ruangkanchanasetr S., Plitponkarnpim A., Hetrakul P., Kongsakon R. (2005).“Youth risk behavior survey: Bangkok, Thailand.” **Journal of Adolescent Health** 36(3),227-235.

Sales, J. M., Monahan, J. L., Brooks, C., Diclemente, R. J., Rose E., Samp J. A. (2014). “Differences in sexual risk behaviors between lower and higher frequency alcohol-using African-American adolescent females.” **Current HIV Research** 12(4), 276-281.

Steinberg, L. (1999). Adolescence. (5th ed.). Boston:McGrew-Hill Higher College

UNAIDS. (2013). “Global Report:UNAIDS report on the global AIDS epidemic 2013.” [Online].Availablewww.unaids.org/.../unaids/.../2013/gr2013/UNAIDS_Global_Report_20.. (25 May 2014).

Tangmunkongvorakul, A., Banwel, C., Camichael, G., Utomo, I. D., Seubsman, S., Kelly, M., et al. (2012). “Use and perceptions of sexual and reproductive health survices among Northern Thailand adolescents.” **Southeast Asian J Trop Med Public Health** 43(2), 479-500

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Tenkorang, E. Y. and Tyndale, E. M. (2014). “Individual- and community-level Influences on the timing of sexual debut among youth in Nyanza, Kenya.” **International Perspectives on Sexual and Reproductive Health** 40(2), 68-78.

World Health Organization (WHO). (1999). Programming for adolescent health and development:Report of a WHO/UNFPA/UNICEF study group on programming for a dolescent health. Geneva, Switzerland.

World Health Organization (WHO). (2006). World Health Organization;Commonwealth medical association Trustand UNICEF. Orientation programme on adolescent health for health-care providers:Handout new module. Department of Child and Adolescent Health Development, Geneva Switzerland.

World Health Organization (WHO). (2013). “Core epidemiological slides HIV/AIDS estimates.” [Online].Availablehttp://www.who.int/hiv/data/epi_core_Dec2013_en.png?ua=1 (22 May2014).

World Health Organization (WHO). (2005). Risk and protective factors affecting adolescent reproductive health in developing contries. Switzerland.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัย

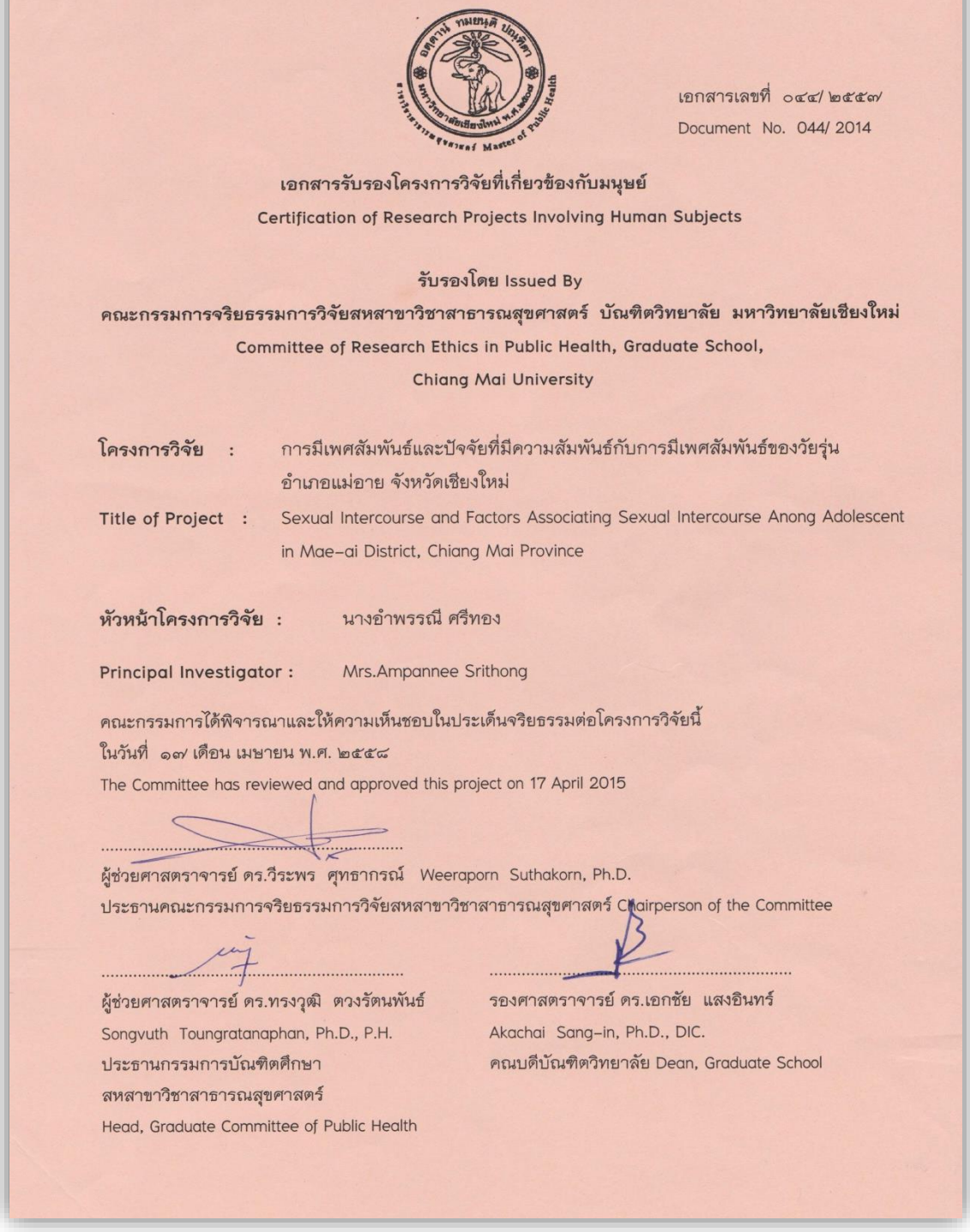

เอกสารเลขที่ ๐๔๔/ ๒๕๕๗
Document No. 044/ 2014

เอกสารรับรองโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์
Certification of Research Projects Involving Human Subjects

รับรองโดย Issued By
คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสหสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Committee of Research Ethics in Public Health, Graduate School,
Chiang Mai University

โครงการวิจัย : การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

Title of Project : Sexual Intercourse and Factors Associating Sexual Intercourse Anong Adolescent in Mae-ai District, Chiang Mai Province

หัวหน้าโครงการวิจัย : นางอำพรรณี ศรีทอง

Principal Investigator : Mrs.Ampannee Srithong

คณะกรรมการได้พิจารณาและให้ความเห็นชอบในประเด็นจริยธรรมต่อโครงการวิจัยนี้
ในวันที่ ๑๗ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘
The Committee has reviewed and approved this project on 17 April 2015

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพร ศุทธากรณ์ Weeraporn Suthakorn, Ph.D.
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสหสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ Chairperson of the Committee

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ ตวงรัตนพันธ์
Songvuth Toungratanaphan, Ph.D., P.H.
ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
สหสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
Head, Graduate Committee of Public Health

.....
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกชัย แสงอินทร์
Akachai Sang-in, Ph.D., DIC.
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย Dean, Graduate School

ภาคผนวก ข

หนังสือขออนุมัติดำเนินการเก็บข้อมูลในโรงเรียน

ที่ ศธ ๖๓๙๓(๒๓) สม./ ๓๖

สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์เข้าเก็บข้อมูล

เรียน เรียนผู้อำนวยการโรงเรียนแม่อายวิทยาคม

ด้วย นางสาวอำพรรณี สีทอง รหัสนักศึกษา ๕๖๑๙๓๒๐๗๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ เรื่อง การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีอาจารย์ ดร.อรุณรัตน์ ตั้งมั่นคงวรกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลในพื้นที่รับผิดชอบของท่าน ตั้งแต่วันที่๑-๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการทำวิจัยเพื่อการค้นคว้าแบบอิสระ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทางด้านสาธารณสุขต่อไป ทั้งนี้นักศึกษาจะมาทำการใช้ฐานข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ ตวงรัตน์พันธ์)
ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

สหสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
โทร/ โทรสาร ๐๕๓-๙๔๒๔๓๓ หรือ ๐๘๔-๖๑๖ ๖๗๗๙
E - mail : publichealth.cmu@gmail.com

ที่ ศธ ๖๓๙๓(๒๓) สม./ ๓๕

สหสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์เข้าเก็บข้อมูล

เรียน เรียนผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐

ด้วย นางสาวอำพรรณี สีทอง รหัสนักศึกษา ๕๖๙๙๓๒๐๗๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ เรื่อง การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีอาจารย์ ดร.อรุณรัตน์ ตั้งมั่นคงวรกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลในพื้นที่รับผิดชอบของท่าน ตั้งแต่วันที่๑-๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการทำวิจัยเพื่อการค้นคว้าแบบอิสระ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทางด้านสาธารณสุขต่อไป ทั้งนี้นักศึกษาจะมาทำการใช้ฐานข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ ตวงรัตพันธ์)
ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

สหสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
โทร/ โทรสาร ๐๕๓-๙๔๒๔๓๓ หรือ ๐๘๔-๖๑๖ ๖๗๗๙
E - mail : publichealth.cmu@gmail.com

ภาคผนวก ค

เอกสารการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย
ในการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่”

ข้าพเจ้านางอำพรรณี ศรีทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยการศึกษาครั้งนี้จะเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 -6 โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามซึ่งจะใช้ระยะเวลาในการตอบประมาณ 30 นาที ขั้นตอนและวิธีการศึกษาจะไม่เกิดอันตรายใด ๆ ทั้งนี้นักเรียนจะไม่ได้ประโยชน์โดยตรงจากการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ แต่ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของพื้นที่อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้นักเรียน ไม่ต้องระบุชื่อ-สกุล โดยผู้วิจัยจะใช้หมายเลขกำหนดรหัสในแบบสอบถามเท่านั้น แบบสอบถามที่ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วจะให้นักเรียนนำไปใส่ในกล่องและเก็บอย่างมิดชิด มีเพียงผู้วิจัยเท่านั้นที่จะได้อ่านและรับทราบข้อมูล ผลการศึกษาที่ได้จะนำเสนอเป็นภาพรวมรายกลุ่ม ไม่นำเสนอเป็นรายบุคคล และจะไม่เปิดเผยรายชื่อผู้ตอบแบบสอบถามให้ทางโรงเรียนหรือบุคคลอื่นทราบในทุกกรณี

หากท่านยินดีให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาดังกล่าว ขอความกรุณาท่านลงนามเพื่อให้ความยินยอมในใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย (Informed consent) ข้อคำถามบางข้อมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับการใช้สารเสพย์ติด ซึ่งท่านอาจไม่อยากตอบแบบสอบถาม ท่านสามารถข้ามหรือยุติการตอบแบบสอบถามได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใด หากท่านมีปัญหาหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมใด ๆ ท่านสามารถติดต่อข้าพเจ้าโดยตรงที่ฝ่ายควบคุมโรค รพ.แม่อาย อ.แม่อาย จ.เชียงใหม่ หรือที่เบอร์โทรศัพท์ 084-8101865 หรือติดต่ออาจารย์ที่ปรึกษา รศ. ดร.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เพ็ญประภา ศิวิโรจน์ สถานที่ทำงาน ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทรศัพท์ (ในเวลาราชการ) 0-5394-5472-4

ด้วยความขอบคุณ
นางอำพรรณี ศรีทอง
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสาธารณสุขศาสตร์
คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย (Informed consent)

เรื่อง การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์

ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยเรื่อดังกล่าว ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่าการเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้าสามารถถอนตัวจากการวิจัยครั้งนี้ได้ทุกเวลา

☐ ข้าพเจ้า**ยินยอม**เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

☐ ข้าพเจ้า**ไม่ยินยอม**เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ชื่อ-สกุล นาย/นางสาว.....

ชื่อโรงเรียน.....

ลายเซ็น.....

วัน/เดือน/ปี.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ข้อมูลสำหรับผู้ปกครองผู้เข้าร่วมการศึกษา

ในการศึกษา เรื่อง

“การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่”

จากปัญหาด้านสาธารณสุขอำเภอแม่อายพบปัญหาด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นเพิ่มขึ้น เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงสนใจดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของพื้นที่อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจะขอความร่วมมือจากนักเรียนในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิถีชีวิต ครอบครัว กลุ่มเพื่อน การบริโภคสื่อต่าง ๆ ของนักเรียน

ขบวนการเก็บข้อมูลดังกล่าวไม่เก็บค่าใช้จ่าย ไม่มีความเสี่ยงอันตรายใดๆ บุตรของท่านหรือผู้ใต้ปกครองสามารถถอนตัวจากการศึกษานี้ได้ทุกเวลา

หากท่านมีปัญหาหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมใด ๆ สามารถติดต่อโดยตรงที่ฝ่ายควบคุมโรค โรงพยาบาลแม่อาย อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ หรือที่เบอร์โทรศัพท์ 084-8101865 หรือติดต่ออาจารย์ที่ปรึกษา รศ. ดร. เพ็ญประภา ศิวิโรจน์ สถานที่ทำงาน ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทรศัพท์ (ในเวลาราชการ) 0-5394-5472-4

ด้วยความขอบคุณยิ่ง

นางอำพรรณี ศรีทอง นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาสาธารณสุขศาสตร์

คณะบัณฑิตวิทยาลัมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รศ. ดร. เพ็ญประภา ศิวิโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ใบยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมในการศึกษา (Informed consent)

เรื่อง การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์

ของวัยรุ่น อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องดังกล่าว ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่าการเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้าสามารถให้บุตรหลานของข้าพเจ้าถอนตัวจากการศึกษาครั้งนี้ได้ทุกเวลา

☐ ข้าพเจ้ายินยอมให้บุตรหลาน/ผู้อยู่ในปกครองของข้าพเจ้าเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้

☐ ข้าพเจ้าไม่ยินยอมให้บุตรหลาน/ผู้อยู่ในปกครองของข้าพเจ้าเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้

ชื่อ-สกุลนักเรียน นาย/นางสาว.....

ชื่อโรงเรียน.....

ลายเซ็นผู้ปกครอง.....

วัน/เดือน/ปี.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

เรื่อง "การมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่"

คำชี้แจง: แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 หน้า ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะประชากรและสังคม

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมสุขภาพ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านสื่อ

ส่วนที่ 4 การมีเพศสัมพันธ์

วิธีตอบคำถาม: ให้นักเรียนทำเครื่องหมายถูก✓ลงในช่อง ☐ หรือเติมตัวเลข ข้อความ ลงในช่องว่าง (.....) หากไม่ต้องการให้คำตอบให้ทำเครื่องหมายถูก ✓ลงในช่อง ☐ ไม่ตอบ

ปัจจุบันท่านกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นใด?

☐ 1. มัธยมศึกษาปีที่ 5 ☐ 2. มัธยมศึกษาปีที่ 6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 1: ลักษณะทางประชากรและสังคม

1.1 ท่านเป็นเพศใด? ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

1.2 ท่านมีอายุเท่าไหร่เมื่อวันครบรอบวันเกิดที่ผ่านมา? ..... ปี

1.3 ท่านเป็นชนเผ่ากลุ่มใด? (ตอบได้หลายข้อ)

☐ 1. จีน ☐ 2. พม่า

☐ 3. ไทยใหญ่ ☐ 4. ไทยภูเขา (ระบุ).....

☐ 5. ไทย ☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

1.4ท่านมีผลการเรียน(เกรดเฉลี่ย)ในเทอมที่ผ่านมาอยู่ในช่วงใด?

☐ 1. ต่ำกว่า 2.00 ☐ 2. 2.00-2.50 ☐ 3. 2.51-3.00

☐ 4. 3.01 - 3.50 ☐ 5. 3.51 ขึ้นไป ☐ 6. ไม่ตอบ

1.5 ปัจจุบันท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด?

☐ 1. อาศัยอยู่บ้านของตนเอง ☐ 2. อาศัยอยู่บ้านเช่า/หอพักนอกโรงเรียน

☐ 3. อาศัยอยู่หอพักในโรงเรียน ☐ 4.อื่น ๆ (ระบุ).....

1.6 ปัจจุบันท่านพักอาศัยอยู่กับใคร?

☐ 1. อาศัยอยู่กับบิดา มารดา ☐ 2. อาศัยอยู่กับนายจ้าง

☐ 3. อาศัยอยู่กับเพื่อน ☐ 4. อาศัยอยู่คนเดียว

☐ 5. อาศัยอยู่กับญาติ (ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา) ☐ 6. อื่นๆ(ระบุ).....

ส่วนที่ 2: พฤติกรรมสุขภาพ

2.1 ในระยะ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านได้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่?

☐ 1. ดื่ม ☐ 2. ไม่ดื่ม**(ถ้าไม่ดื่มให้ข้ามไปตอบข้อ 2.2)**

2.1.1 ถ้าดื่มท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยแค่ไหน?

☐ 1. ดื่มนาน ๆ ครั้ง ☐ 2. ดื่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ☐ 3. ดื่มมากกว่าสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

2.1.2 โดยเฉลี่ยแล้วท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ครั้งละกี่แก้ว/กั๊ง?

☐ 1. 1 - 2 แก้ว/กั๊ง ☐ 2.3 -5แก้ว/กั๊ง ☐ 3. มากกว่า 5แก้ว/กั๊ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2.2 ในระยะ 1 ปีที่ผ่านมาท่านได้สูบบุหรี่หรือไม่?

☐ 1. สูบ ☐ 2. ไม่สูบ **(ถ้าไม่สูบให้ข้ามไปตอบข้อ 2.3)**

2.2.1 โดยเฉลี่ยแล้วท่านสูบบุหรี่บ่อยแค่ไหน?

☐ 1. สูบนาน ๆ ครั้ง ☐ 2. 1 - 5 มวนต่อวัน ☐ 3. 6 - 10 มวนต่อวัน

☐ 4. มากกว่า 10 มวนต่อวัน

2.3 ในระยะ 1 ปีที่ผ่านมาท่านเสพสารเสพย์ติด เช่น ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน สารระเหย ยาไอซ์ หรือไม่?

☐ 1. เสพ ☐ 2. ไม่เสพ

ส่วนที่ 3: ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านสื่อ

ปัจจัยด้านครอบครัว

3.1 บิดาของท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด?

☐ 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ ☐ 2. ประถมศึกษา ☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ 5. อนุปริญญา หรือ ปวส.

☐ 6. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

3.2 มารดาของท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด?

☐ 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ ☐ 2. ประถมศึกษา ☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ 5. อนุปริญญา หรือ ปวส.

☐ 6. ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.3 บิดาของท่านประกอบอาชีพอะไร?

☐ 1. เสียชีวิต ☐ 2. ไม่ได้ทำงาน ☐ 3. เกษตรกร

☐ 4. รับจ้าง ☐ 5. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ☐ 6. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ 7. อื่นๆ(ระบุ).....

3.4 มารดาของท่านประกอบอาชีพอะไร?

☐ 1. เสียชีวิต ☐ 2. ไม่ได้ทำงาน ☐ 3. เกษตรกร

☐ 4. รับจ้าง ☐ 5. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ☐ 6. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ 7. อื่นๆ(ระบุ).....

3.5 ฐานะทางการเงินของครอบครัวท่านเป็นอย่างไร?

☐ 1. มีเงินใช้เพียงพอและมีเงินเก็บ ☐ 2. มีเงินใช้เพียงพอแต่ไม่มีเงินเก็บ

☐ 3. ไม่เพียงพอ ☐ 4. ไม่ทราบ

3.6 สถานภาพสมรสของบิดา มารดาท่านในปัจจุบันเป็นอย่างไร?

☐ 1. อยู่ด้วยกัน ☐ 2. ม่าย ☐ 3. หย่า หรือ แยกกันอยู่

3.7 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวของท่านเป็นอย่างไร?

☐ 1. ไม่ดี ☐ 2. พอใช้ ☐ 3. ดี ☐ 4. ดีมาก

3.8 ท่านเคยพูดคุยสื่อสารกับบิดา มารดาเรื่องเพศหรือได้รับคำแนะนำเรื่องเพศศึกษาจากบิดา มารดาหรือไม่?

☐ 1. เคย ☐ 2. ไม่เคย

ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน

3.9 ท่านเคยถูกเพื่อนชักจูงให้มีเพศสัมพันธ์หรือไม่?

☐ 1. เคย ☐ 2. ไม่เคย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.10 ท่านมีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์หรือไม่?

☐ 1. มี ☐ 2. ไม่มี

ปัจจัยด้านสื่อ

3.11 ท่านมีช่องทางการรับข่าวสารต่างๆ ผ่านสื่อต่างๆ ในช่องทางใดบ้าง? **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ 1. โทรศัพท์มือถือ ☐ 2. อินเตอร์เน็ต ☐ 3. สถานีวิทยุ

☐ 4. โทรทัศน์ ☐ 5. หนังสือ หรือหนังสือพิมพ์

☐ 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

3.12 ท่านเคยดูภาพ/สื่อลามกอนาจารหรือไม่?

☐ 1. ไม่เคยดู **(ข้ามไปตอบส่วนที่ 4)** ☐ 2. เคยดู **(ตอบข้อ 3.13)**

3.13 หากท่านเคยดูภาพ/สื่อลามกอนาจารท่านเคยดูจากสื่อชนิดใด? **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ 1. หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ ☐ 2. วีซีดี/วีดีโอ ☐ 3. อินเตอร์เน็ต

☐ 4. หนังหรือสื่อภาพยนตร์ ☐ 5. โทรศัพท์มือถือ ☐ 6. อื่นๆ(ระบุ).....

ส่วนที่ 4: การมีเพศสัมพันธ์

4.1 ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์หรือไม่? (เพศสัมพันธ์ หมายถึงการที่อวัยวะเพศของคนใดคนหนึ่งสอดใส่เข้าไปในช่องคลอดหรือทวารหนักของอีกคนหนึ่ง)

☐ 1. ไม่เคย**(หยุดตอบแบบสอบถาม)**

☐ 2. เคย **(กรุณาตอบแบบสอบถามข้อ 4.2 - ข้อ 4.4)**

☐ 3. ไม่ตอบ

4.2 ท่านมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุเท่าไหร่? อายุ……ปี

4.3 การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกท่านมีกับใคร?

☐ 1. แฟน ☐ 2. เพื่อน

☐ 3. หญิงหรือชายที่ขายบริการทางเพศ ☐ 4. อื่นๆ (ระบุ).....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.4 การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกท่านใช้ถุงยางอนามัยหรือไม่?

☐ 1. ใช้ ☐ 2. ไม่ใช้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล นางอำพรรณี ศรีทอง

วัน เดือน ปี เกิด 7 กันยายน 2525

ประวัติการศึกษา

ปี 2548	สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร
ปี 2552	สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (อาชีวอนามัยและความปลอดภัย) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2548 - 2553	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ โรงพยาบาลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
พ.ศ. 2554 - ปัจจุบัน	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลแม่อาย อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved